

Mesečnik za odjemalce

Vydrove tovarne hranil, v Pragi VIII.

Letnik VIII.

Predplačati se ne more.

1. aprila 1911.

„Vydrovka“, ta dobra žitna kava.

Deset zapovedi o Vydrovi žitni kavi.

I. Vydrova žitna kava je dar Božji; je redilna, zdrava in nadomesti zrnato kavo, za drag denar k nam dovažano.

II. Iznebi se predsodka, da iz žita ne more biti kava; iz njega je kruh, zakaj bi ne poskusili?

III. Vzemi $\frac{3}{4}$ Vydrove in $\frac{1}{4}$ zrnate kave, ter jo po navodila pripravi. Zrnato kupuj samo najboljše vrste.

IV. Otrokom dajaj samo Vydrovo kavo. Radi jo pijo in ugaja jim.

V. Vydrevo žitno kavo *pokuhaj* in ne trpi, da bi se priprava iste le zanikerno vršila.

VI. S cikorijo oprezno ravnaj, ker ona da barvo, *kazi pa okus kavi*.

VII. Z rabljenjem Vydrove žitne kave si *prihraniš* ter to gotovo na drug način dobro porabiš.

VIII. Ne pozabi *priporočati* Vydrove žitne kave. Privošči tudi drugim tako dober zajutrek, kot samemu sebi.

IX. Cena je nizka: 5 kg. za 4 K 50 v, poštneine pristo. „Domači Prijatelj“ mesečno zastoj.

X. Naslov si dobro zapomni in se ne pusti z drugim motiti: Vydrova tovarna hranil, Praga VIII.

Je pač žalostna resnica, da posvečamo našemu najstarejšemu izdelku v svojih oglasih najmanj pozornosti in da vzbujamo s tem v naših zvestih odjemalcih slutnje, da se to godi na rovaš drugih izdelkov. Dobra volja pa zadene ob dejstvo, ker v resnici nimamo toliko prostora, kolikor bi ga potrebovali. „Vydrovka“ pa tudi ne zahteva, da bi se stalno na njo opozarjalo, ker se je že uživala in ima svoje stalne, vkoreninjene konsumente — in zveste konsumente, kar noramo posebno povdarjati. Leta minevajo, toda še vedno opažamo imena onih, ki so od začetka ostali njeni naklonjenci in veliko je med njimi število priporočevalcev.

Ne bo škodovalo, če se vrnemo k „Vydrovki“ s pripombo, da se naj ne podcenjuje nje pravilna priprava. To je tako važno, da moramo poiskati vzrok morebitnih neuspehov v pripravljanju, kajti drugače postane iz tega zlo, ki konča za nas z izgubo odjemalcev. Tako zlo bi nastalo v oni domačiji, kjer bi se nam ne posrečilo pridobiti si za „Vydrovko“ trdnih tal, to je, pridobiti si gospodinjo za stalno odjemalko in drugič. še večje zlo bi pa bilo, ker bi

prišli ob daljša priporočevanja, kajti težko nam je koga prepričati o koristi našega izdelka, dočim so ustmena priporočila sosedov in bližnjih znancev verjetnejša in izdatnejša.

Dobra priprava je podlaga za uspeh „Vydrovke“. Staviti gremo, da bi ugajala tudi največjemu domišljavemu človeku, če ne bi vedel, da jo pije. Ublaži ukus kave, mnogo se prihrani in glavno je to, da je napram zrnati kavi, temu tako dragemu prekmorskemu semenu, zdrava.

Prosimo, da bi cenjene gospodinje presojevale „Vydrovko“ iz stališča, da ta ni primes k zrnati kavi, temveč ravno nasprotno, da se tej pridaja zrnata kava, da jo zboljša in da aromatičen ukus. Zadostuje primeroma le nekoliko znov kave katerekoli najboljše vrste, če tudi najdražje. Na ta način si pripravite ne le ukušnjejšo, temveč tudi veliko cenejšo pijačo, kakor pa iz same zrnate kave, ki je gotovo slabše kakovosti. In teh vrst je mnogo. Vsaj ni mogoče, da bi bilo drugače, ker je zrnata kava predmet trgovine in predno pride v roke konsumenta, poskoči nje cena že v toliko, da je dražja kot vsaka druga dobra kava, katero se pa vkljub izborni kakovosti primerno ne upošteva. Na deželi dajo gospodinje prednost oni kavi, ki jo pražijo same ter rabijo navadno dve vrsti: zeleno, kot aromatičnejšo in belo, kot izdatnejšo.

Gotovo je tudi važno, da se „Vydrovko“, kakor tudi praženo zrnato kavo shranjuje na suhem ali pa vsaj dobro zaprto. Ne bo odveč če toplo priporočamo, da bi si gospodinje preskrbele za „Vydrovko“ steklenico, katere prodajamo po nakupni ceni neracunajoč ovoja, samo da omogočimo nje nabavo v vsaki domačiji. V tej steklenici hranjena kava ostane suha, ne zgubi duha in se da dobro mleti.

Pri kuhanju se pusti „Vydrovka“ 4–5 minut v vreli vodi, nakar se ji prida šele zrnata kava. Vkuha se mora ustaviti in vse drugo, kakor običajno. Kjer imajo poseben stroj za kuhanje kave, jo pripravljajo na ta način, da polivajo zmleto zrnato kavo, ki je v tej posodi, z dobro prevreno „Vydrovko.“

V veliko korist Vaših otrok je, če jim kuhate le čisto „Vydrovko.“ Ne podcenjujte, kakšnega pomena je za zdravje Vaših otrok. Dobro mleko in čista „Vydrovka“ sta zdravi in redilni pijači. Zakaj naj bi se jim škodovalo z zrnato kavo? Vsaj radi pijejo „Vydrovko“, o tem Vas prepriča skušnja. To Vam, drage mamice, naj ne dela preglavic. Odljite čisto Vydrovko za otroke posebej, za odrasle pa ji primešajte še zrnato kavo.

„Vydrovko“ pustite dobro prevreti in ji ne pridajte cikorije! Ne povdarjamo tega v lastno korist. Držimo se vedno le načela, najprej zadovoljiti svoje odjemalce in potem šele zahtevati denar. Cikorija je zastarel, preživljen izdelek, ki ga rabijo le še gospodinje „starejšega kopita“. Stara njih navada, da hočejo ž njo nadomestiti kavo, v resnici si pa napravijo neokusno in nakisano pijačo, če tudi je lepe barve. Kakor videti je to le za oko, nikakor pa ni ukusno.

Tam, kjer gospodinja sama ne pripravlja kave in kjer poveri to delo komu drugemu, naj vsaj nadzira in blagovoli dobro razložiti, da se doseže pri Vydrovki željenih uspehov le potem skrbne priprave.

O Dydnavi otroški moki:

Marija Arltova, soproga najemnika pristave, Horni Počáply Hněvice. Pošljite mi poštno obratno 3 kg. otroške moke, ki naši Jaroslavki tako zelo prija. Obenem priložite tudi steklenico za shranjevanje moke.

Vilma Fojtková, soproga železničnega sprevodnika c. kr. drž. žel., Nusle pri Pragi. Dovoljujem si Vam poslati fotografijo naše male, 9 mesecev stare Vlastice. Od 4. meseca jo hranimo z Vašo izvrstno otroško moko in kakor je videti iz slike, ji gre dobro v slast. Vaš izdelek vsakemu odkritosrčno priporočam.

Antonija Hanzlova, majiteljica trgovine in damskega modnega salona, Hodkovice pri Libercu. Blagovolite mi poslati obratno 5 kg. Vaše otroške moke, katera našemu Vencelnu zelo dobro tekne. Revez je bil suh, da je bilo čuda, došlo se ga namreč ni. V začetku pa

tudi nismo imeli tako dolgo uspehov, dokler se nam ni posrečilo priti do pravega načina pripravljanja moke. Potem se je začel rediti. Ne morem se že dočakati, kedaj dobimo Vašo moko.

France Hrubeš, Hrubá Skála, p. Se dmihorky. Prosim, pošljite mi zopet 1 kg. Vaše otroške moke, ki je res izvrstna in naša Julka jo najrajše papca. —

Alfred Jelínek, zavod za izdelovanje obuval, Libochovice.

Dovoljujem si Vam poslati fotografijo naše Vlastice, katero hranimo že od rojstva z Vašo moko in kakor videti, ji dobro služi. Slikana je v četrtem mesecu, sedaj bo stara 8 mesecev, pa se od Vaše moke ločiti ne more.

Anton Kašler, steklar in gostilničar, Hrádek p. Štědrá. Pošiljam Vam podobo našega Pepčka. fografiran je v starosti sedmega meseca. Od tretjega tedna počenši ga izključno hranimo z Vašo moko in zbolel nam ni niti enkrat. Sedaj je star devet mesecev in jo še vedno rad papca.

Vačlav Knedlhans, c. in kr. podčastnik v Plznu. — V prilogi Vam pošiljam podobo našega sinčka Vencelna, kateremu Vaša moka, kakor videti, zelo ugaja. Star je 4½ mesecev.

Vlasta Fojtková.

Vlastička Jelínková.

Venoušek Knedlhans.

Pepíček Kašler.

Rudolf Řihošek.

Deček, ki ga Vam na sliki pošiljam, je bil do 6. tedna tako slaboten, da smo se v resnici sramovali, če ga je kak tuj človek ogledoval. Svoje čase mi je prišel slučajno v roke Vaš mesečnik „Domači Prijatelj“, v katerem sem čital priznanja o Vašem izdelku. V našem izdelku nisem imel zupanja do Vaše moke, toda otrok se ji je hitro privadil in rečem Vam odkrito: V odplačilo Vam boji moja najsrčnejša zahvala.

Franja Rogač, sopr. skladiščnika, Ljubljana. Prosim, pošljite mi z obratno pošto 1 kg. Vaše izborne otroške moke, ker naši Ivanki zelo ugaja. Zato jo vsakomur toplo priporočam.

Adela Staňkova, porodna babica, Slavičn. — Dovoljujem si Vam poslati sliko Vydrovčana — Korlčka Minařika, katerega hranim izključno z Vašo izvrstno otroško moko. Da mu gre v slast, je predobro videti na sliki. Star je 11 mesecev, zbolel še ni nikdar in to zaslugo pripisujem edino le Vaši moki. On je pravi Vydrovčan, snedel je že marsikateri kilogram Vaše moke in zato lahko s čisto vestjo trdim, da je Vaša izvrstna moka prava dobrota za otroke.

Ivanka Skok, Podgorje v Rožu. Prosim, pošljite mi zopet 3 kg. Vaše otroške moke, kajti ista je zares zdravilna. Prepričala sem se o tem. Moja „mala“ je postala močna in zdrava odkar uživa Vašo moko. Dobila je že dva zobka, čeravno ima šele 6 mesecev. Zato naj bi

jo vsaka mati dajala svoji deci, ker le po isti bodejo čvrsti in zdravi.

Emilija Šilpochova, soproga livarenskega delovodje, Trznitz v Sleziji. — Dovoljujem si Vam poslati sliko naše male Emice, vneto odjemalko Vaše izvrstne otroške moke. Z vsopravico se jo lahko smatra za Vašo živo reklamo, ker Vam je s svojo debelostjo in s svojim okroglim licom pridobila mnogo odjemalcev. Do četrtega meseca se jo je dojilo le malo in potem je bila življena izključno z Vašo moko. Z moko smo jo prihranjevali že od tretjega tedna. Da ji prija, sodite lahko po sliki. Vaš izdelek pa povsod rad toplo priporočam. Hčerka je bila fotografirana v starosti 9. meseca, takrat je tehtala 13 kg. in imela 6 zobkov ter pri teh ni obolela. Obenem prosim, da mi pošljete zopet 3 kg. moke.

Kati Tavčar, Škedenj št. 93, Primorsko. Prosim za zopetno pošiljatev 3 kg. Vaše otroške

Karliček Minařik.

Emilka Šilpochova.

moke, ker je zares hvale vreda. Ta naročba je že peta po 3 kg. za 8 mesečno dete, ki je čeli čas hranjeno edino le z Vašo otroško moko, in nima žal za ta izdatek, ker mi ga obrestuje moj mali Albin s tem, da se lepo razvija. Dobil je 2 zobka brez vsakih bolečin.

Ana Tičeva, Litija, Kranjsko. Da je Vaša otroška moka izvrstna, o tem priča fotografija našega Stankota. Vsakemu jo toplo priporočam.

M. U. Dr. Josip Urban, okrožni in graščinski zdravnik, Chomutice, p. Obora. — Prosim, pošljite mi 2 kg. otroške moke. Uporabljam jo v svoji rodbini z v resnici presenetljivimi uspehi. Deček raste kot konoplja. Pred šestim mesecem

je imel že dva doljna sprednja zobka in danes, ko je devet mesecev star, ima že vse zgornje sprednje zobke in zadnji se mu tudi že kažejo. Vašo moko si naročavam približno že 4 mesece.

Ida Paš, sopr. tajnika, Radeče, p. Zid. m. Blagovolite mi poslati zopet 1 kg. Vaše otroške moke, kajti našemu ljubemu Božetu jako dobro tekne in jo zelo rad pije. Zelo sem zadovoljna z njo, in jo vsaki materi toplo priporočam. Prosim pošljite mi jo takoj, ker mi je že skoraj pošla.

Katarina Pulko, posest., Mala Zimica št. 88, p. Sv. Barbara pri Marib. Prav pristrčno se Vam zahvaljujem za zadnjo pošiljatev Vaše otroške moke, katera moi polletni hčerki zelo ugaja. V teh 17. tih dneh, odkar zavživa ta Vaš izvrstni izdelek, je veliko bolj zdrava, spi veliko bolje in sploh vse drugače izgleda. Zator jo vsakemu najtopleje priporočam.

Josip Vejnar, organist, Križlice 127 p. Jilemnice. Moka nam bo v kratkem pošla. Pošljite nam jo zopet 3 kg, ker naši Zdenki dobro tekne in ji gre izvrstno v slast. Sedaj jo hranimo izključno z Vašo moko in mlekom. Stara je 6½ meseca, sedi že sama, je čvrsta in vesela ter dobro in mirno spi.

Ivana Žigon, Rož. dol. št. 138, Vič. Usojam si, Vam sporočiti, da sem z Vašo otroško moko jako zadovoljna in jo vsakomur priporočam. Njen izvrsten učinek se je pri moji 5 mesečni Milici že v teku par dni pojavil. Se nobeden izmed mojih otrok ni bil tako polnih ličic, kakor je ta, ki uživa Vašo otroško moko. Obenem prosim, da mi jo blagovolite poslati zopet 3 kg.

Stanko Tič.

NOVOST.

STEKLENICE ZA VYDROVO OTROŠKO MOKO.

Za večkratno potrebo, priredili smo za našo otroško moko steklenice. Kupite si jo enkrat za vselej, z daljšo množino jo pa le dopolnujete. Je lepe oblike, iz čistega belega stekla za 80 vin. Napolnjena 3 K 20 vin. Z ozirom na steklenico prenaradili smo tudi zamotanje za celi ½ kg. Vydrove otroške moke.

Mnogo mamic naroči 3 kg. moke naenkrat, ker taka pošiljatev gre poštnine prosto. Komur ljubo, blagovoli si to steklenico naročiti. Na konec ostane gospodinji vedno praktična bodisi za kavo, sadje in t. d.

Prazno steklenico (torej brez otroške moke) ne pošiljamo.

OGLASI

≡ **Robidničnega Julepa** ne naročajte, ker ga nimamo več v zalogi. Razven tega tudi nimamo višnjevega, kar smo že razglasili. Svoje cenjene odjemalce moremo postreči z Julepom iz grozdja, imamo ga seveda le malo, ker smo morali opustiti pripravljanje te vrste radi slabe letine grozdja v lanskem letu. Bila je to le nekaka poskušnja, naj že stane kolikor hoče. Pijača je izvrstna, naj si bo brez vode, ali pa mešana z vodo in ima ukus po vinu. Priporočamo ga za malo poskušnjo; upamo, da bo letošnja trgatav boljša nego lanska in da bo zato grozdni Julep cenejši. Letos stane steklenica 1 K.

≡ **Ne spreglejte!** Že večkrat smo se pritoževali proti praktiranju tukajšnjega poštnega urada glede glob zaradi nezadostno frankiranih naročilnih listov. Na podlagi predpisov je to izvrševati opravičen, toda v celi naši državi se tega predpisa ne držijo. Ali ste že imeli kedaj čast biti v situaciji, ko Vam je kak urad nagajal? Niste se ga mogli orestiti, za vraga ne! V tej, za nas tako neljubi zadevi nam preostaja edino le ena pot, to so pozivi na Vas, cenjeni odjemalci. Blagovolite si zapomniti sledečo našo prošnjo. Znamkujte zadostno naročilne liste. Kjer navajate razven Vašega popolnega naslova in dauuma še kakšno, če tudi najmanjšo številko, potem frankirajte liste s pet vinarsko znamko. S pripisanim

Pošijite na moj račun: (Blagovolite podčrtati naročene izdelke, da se izognemo pomotam.)

Kilogrami	Številka	Vrsta blaga	Cena		Skupaj	
			K	h	K	h
5		„Vydrovke“ žitne kave	4	50		
		Otroške moke	2	40		
		Steklenico za 1 kg otroške moke	—	80		
		Juhnih konzerv, mešanih v posameznih porcijah				
		Juhnih konzerv: gobove				
		lečne, rezane				

edine številke, preneha biti naročilni list tiskovina, ker tozadevni predpis pravi: „Na tiskovinah ne smejo biti nikake rokopisne opazke, ki se jih že smatra za korespondenco...“ itd. Vsak dan plačamo 5–6 K globe. Ali je tega treba? Ali že nima poštni erar od nas dovolj dobička? Vsaj je pošta povsod prva, vse dobi v gotovini in največ! To vse pa ji ne zadostuje, temveč je v malenkostih, ki se drugod sploh s pregledajo, dosledna in v tem je mojster! Da se odpravi ta nedostatek, to so nam obljubile višje instance nego je naš poštni urad. Po naredbi c. kr. poštnega ravnateljstva z dne itd., smo že objavili nekolikokrat in gospodje naj se pomirijo. Namesto da nas bodo z globami preganjali kakor se to vrši sedaj, smo z ozirom na te razmere rajši spremenili naročilne liste. Blagovolite uničiti stare naročilne liste in poslužujte se novih.

IVAN LAH:

PROCESIJA.

Procesija se je pomikala počasi po cesti po dolini, kakor vsako leto. Najprej je šel gorski cerkovnik s križem v roki; star je bil, kajti že štirideset let je nosil križ pri vstajenju. Z mirnim korakom je stopal naprej, kajti vodil je celo procesijo in stopati je moral počasi, da ni bilo treba zadnjim hiteti. S trdimi rokami je stiskal križ na prsi in je premišljal o svojih letih o življenju, o starosti in smrti. Poleg njega je šel stari Tevželj, ki je molil naprej rožni venec pri vseh križevih in prošnjih procesijah, pri pogrebih in na semnjih, v krčmah in v cerkvi, sploh povsod, kjer se je na glas skupaj molilo. Zato je imel tudi edini on pravico moliti pri velikonočni procesiji; nihče mu sicer ni dal te pravice, ampak razumelo se je samo po sebi. Tevželj je bil mešetár in je imel močan kreščéč glas, tako da so ga slišali lahko v deseto vrsto. Imel je star molék, z velikimi črnimi jagodami na črnem traku, nosil je ta molek v desni roki in je počasi s trdimi prsti spuščal jagodo za jagodo; v levi roki pa je nosil klobuk, s katerim je mahal sem in tja; ako je slišal da kdo s bližini govori, namesto da bi molil, je svareče povzdignil svoj glas in molil naprej... Tako je stopal Tevželj na vsaki procesiji poleg gorskega mežnarja in je molil naprej že dolgo let. Tudi letos je molil, kakor vselej. Za križem so stopali možje v parih in sò glasno molili za Tevžljem. Kdo ve kje so bile njih misli! Ko pride pomlad, pridejo gospodarju nove skrbi. Ta in oni še ni imel polja izoranega, drugi je moral plačati obresti in najemnino o svetem Jurju, in drugi mislijo na voli, na kupčijo na semenj i. t. d. Do praznikov so večinoma dodelali glavne stvari, po praznikih pride novo delo. Tako stopajo v parih za križem in molijo glasno za Tevžljem... Vsako leto je tako.

Za moškimi pari nosijo fantje veliko bandero. Štirje so mladi in silni. Jutranji veter vije po dolini in se igra z rdečim banderom, na katerem je naslikano „vstajenje“. Grob je naslikan, strežaji leže okoli po tleh in Kristus se dviga iz groba v beli obleki. Ko se vije bandero v zraku, je nekaj čudno veličastnega

v mladih rokah mladeničev. Kakor da se hoče veter pomladanskega jutra meriti z njih silami.

Za velikim banderom stopajo imenitniki celega okraja, župan in občinski možje, za njimi nosita dva svetovalca majhne banderčke; nato sledi pevski zbor, potem strežniki s svečniki in ministrantje z zvonci, za njimi pa nosijo štirje možje nebo in pod nebom stopa duhovščina. Za duhovščino stopajo ženske. Ne hodijo v parih kakor možje, ampak stopajo čez celo cesto; vse hočejo biti prve, takoj za nebom. Mnoge stopajo prav na pete možem, ki nosijo nebo. Nekatere morajo stopati prav ob strani tako da s krili otepajo roso s trave, ki raste ob cesti. Nejevoljne so zelo in se jeze nad onimi, ki so se vrinile v sredo takoj za gospode Ena iz njih moli naprej rožni venec, toda tu ni takega reda, kakor tam v prvih vrstah pri Tevžlju. Najraje bi vse naprej molile; zato odgovarjajo le neredno in pazijo na to, da si ne omažejo krila. Kajti danes so vse lepo oblečene v žametasto, v svileno ali tibetasto obleko. Na glavah imajo svilene bele rute, v rokah pak bele vezane robce. Tako se ženske gnetejo za procesijo. Kdo ve kje so njih misli, ali se spominjajo mladih let, ko so šle k ostajenju, da so videle tega ali onega iz fantov, ali morda premišljajo sedanje skrbi in na domače gospodarstvo, ali mislijo na bodočnost, na svoje otroke in na njih srečo . . .

Zvonovi pojo z visokih lin s takimi svečanimi veselimi glasovi. Celo jutranje ozračje je polno njihove zmagovite pesmi. Na linah v zvoniku sede fantje in gledajo za procesijo, po dolini . . .

Polje na obeh straneh je praznično oblečeno: kakor da se je prenovilo čez noč; včeraj ali predvčerajšnjim, ko je bil veliki petek ali velika sobota, še ni bilo videti življenja na polju; sedaj pa je tako polno življenja, kakor da se je prebudilo čez noč, kakor da hoče obhajati vstajenje z ljudmi, ki gredo s procesijo . . .

Tako gre procesija po cesti po dolini, kakor je šla vsako leto: v visoki zarji žari solnce in obseva celo dolino, vstaja na nebo, kakor da naznanja celemu svetu vstajenje . . . Celo škrjanček se je zbudil na njivi in se dviga v zrak . . .

Iz zbora pevcev odmeva vesela velikonočna pesem: „Aleluja! . . .“

Ančka, prva cerkvena pevka, stopa naprej in poje. Nje glas je kipeč in mlad in rada bi pela tako glasno, da bi preglušila svoja čuvstva, ki se bude v srcu. Težko li je pri duši. Poleg nje stopa Pepca, krčmarjeva hči, in poje drugi glas. Za njimi stopati še dve pevki in za njimi gre stari organist in njegov sin in pevec Janez, ki poje bas . . .

Težko je Ančki pri duši. Sinoči, ko so odhajali od pevske vaje, je videla, kako je ostala Pepca v organistovi sobi. Ko se je čez čas vrnila, je videla, kako je organistov sin poljubil Pepco.

Težko je Ančki pri duši. Kajti prešnje čase je prihajal organistov sin na počitnice, ko je bila Pepca še otrok, takrat je bilo drugače. Zvečer je spremil Ančko domov po poti in ji je go-

voril lepe besede. Lep je bil, kodraste lase imel in rdeča lica. V mestu je študiral za učitelja in za organista. Ko pojde stari učitelj in organist v pokoj — tako so mislili vsi — nastopi njegov sin za njim službo. Zato je bila Ančka vesela, ko jo je v noči spremljal organistov sin po poti domov. Veselila se je vseh praznikov, ko je prišel domov na počitnice, pel je na koru in jo je gledal z zaljubljenimi očmi. Tudi ona ga je ljubila, v nočeh je mislila na njega in pogosto se ji je zdelo, da bi mu napisala zelo lepo pismo. Toda ni mu pisala, ker je bila njena pisava grda, roka okorna in ne mogla bi vse tako napisati, kakor si je mislila. Zato je čakala praznikov, ko je prišel domov, takrat se je lepo oblekla in pela je takrat, kakor ni pela nikoli drugače. Stari organist je povabil ob praznikih vse pevce in pevke k sebi na vino in takrat je sedela Ančka poleg organistovega sina in on ji je mnogokrat skrivaj stisnil roko. Po pojedini jo je spremil domov in ji je govoril laskave besede. Kako je bilo krasno peti ob njem o božiču na božični večer, ali o veliki noči pri vstajenju! Vse drugače je bilo, nego kadar je pel poleg nje pevec Janez. Janez je bil kmečki sin dober pevec. Prijazen je bil in dobrovoljen. Tudi on se je rad približal Ančki in ji je pripovedoval po svoji modrosti in umnosti. Toda Janez ni bil tako lep in ni znal tako govoriti, kakor organistov sin. Dolg je bil in neroden in njegove besede so bile puste. Ančki se je zdelo, da Janez nima rad organistovega sina. Ob praznikih je hodil vedno zadnji na kor in je malo govoril.

Ančki se je kazalo, da Janez ne vidi rad, da hodi ona skupaj z organistovim sinom; nikdar ni hotel govoriti o njem. Tako je bilo do zadnjega božiča, ko je postala Pepca cerkvena pevka. Ni imela lepega glasu in vendar je hotela peti sama naprej ker je bila iz boljše hiše. Odkar je prišla na kor, ni bilo več miru. Ančka je čutila, da hoče Pepca veljati več, nego ona, in tudi stari organist je z njo bil drugačen, nego z drugimi. Po vasi pa so govorili o novem petju in ugibali razne novice. O božiču je prišel tudi organistov sin domov. Še lepši je bil, nego prejšnja leta, bolj lepo napravljen, brke je sukal in zlato bucko je imel v svileni kravati. Ančka se ga je komaj upala pozdraviti, ko je prišel v oni sneženi noči. Toda spremil jo je ponoči domov in bilo je, kakor da se nič izpremenil. Toda poslej je bil neprestano pri krčmarju, pel je s Pepco in hodil je z njo, kamor je šla. Ko je organist povabil pevce na novo leto k sebi na pojedino, ni sedel poleg nje, ampak poleg Pepce. In po vasi so šle nove govorice . . . Ko je odhajal, se je od Ančke hladno poslovil . . .

Tako je prešel predpust, in post in nova pomlad je oznanjala veliko noč. In prišel je na praznike . . . Mnogi so govorili, da je pisal Pepci iz mesta. Sama krčmarica je pripovedovala . . . In ko je prišel, je bil še lepši, nego o božiču. Pozdravil je Ančko hladno in ji je napravil kompliment, kakor gosposki. Ko so imeli

zvečer pevsko vajo, je ni šel spremiti. Pridružil se ji je Janez in je govoril bogve kaj. Slišala ni, kaj je govoril, a v srcu ji je bilo, da bi se razjokala...

In v noči, ko se je spomnila na vse, so jo zalile solze...

Organistov sin je hodil k krčmarju in po vasi je hodil s Pepco in čez polje je šel z njo na sprehod. Tako je prišla velika sobota in zvonovi so se vrnili iz Rima. Vse je oživel. Velika noč je bila tu in vse je zapelo aleluja...

Zvečer je postala Ančka zunaj pred šolo in je gledala v jasno noč. Ljudje so šli iz cerkve. Tudi on je prišel mimo, toda ni se ustavil... Po pevski vaji pa je ostala Pepca v sobi — in ko se je Ančka vrnila, je videla vse. Zato je zdaj Ančki težko pri srcu.

Procesija se pomika, kakor vsako leto, zvonovi pojo veselo, ozračje je jasno, solnce sije v jasni zarji, škranjec se dviga nad njivami. Gorski mežnar nosi spredaj križ, Tevželj moli na ves glas, možje molijo mrmraje za njim, ministranti zvone, ženske molijo zadaj z urnim visokim glasom. Vse je, kakor vselej in pri srcu je tako sladko, veselo, svečano.

Ančki pa je težko pri srcu. Celo noč ni spala, nemirno je prelagala glavo na vzglavju in solze so ji silile v oči. Noč je bila dolga in le počasi se je oglašala cerkvena ura. Ko je napočila zarja, je ostala in se je oblekla. Po vasi so že hiteli ljudje v cerkev, ker so hoteli doseči še éfeta, da bi bili prej pred cerkvenimi vrati, predno jih organist odpre. Kako z veseljem se je oblačila vselej na to jutro. Vedela je, da bodo vsi gledati prvo cerkveno pevko in poleg nje bo pel on...

Danes pa bo pela poleg nje Pepca in zraven bo stopal on. Zato jo ni veselila lepa nova obleka, niti svileni ruta; ko se je pogledala v zrcalo, je videla, da so oči objokane in na obrazu se je poznalo, da je preživela trudne noči... Tako je šla v cerkev in iz cerkve v pevskem zboru k procesiji... Nič ni bilo, kakor nekdanj. Zvonovi so bili isti, dolina, cesta, polje, ljudje — vse in vendar to ni bilo kakor ob vstajenju na velikonoč. Zato je težka boleost ležala na duši; ni se hotelo peti; solze so silile v oči in v grlu se je zatikalo. Slišala je kreščéči glas Pepce poleg sebe in zdelo se ji je da ta glas moti krasoto in svečanost lepega jutra. Za njo je slišala krepki glas organistovega sina, stari organist je pel s trhljenim glasom, poznala se je starost in poleg njega se je oglašal Janez z jasnim globokim basom. Prvič se je zdelo Ančki, da ima Janez zelo lep glas, da poje lepo in od vseh se ji je zdel najboljši pevec. Oblečen je bil v novo sivo obleko.

Zdelo se ji je, da ni tako dolg, niti neroden ni, kakor se je videlo prej. Tudi pesmi se ji niso dopadle. Prej so peli stare pesmi, ki so se pele od nekdanj in so jih znali peti najstarejši ljudje. Sedaj pa je prinesel organistov sin nove pesmi, ki so se glasile tuje in nelepo. Pele so se po notah, ki jih Ančka ni razumela, niti Janez, niti druge pevke. Le Pepca je razumela

nanje in organist in sin. Zato se je zdelo Ančki vse tuje in edini Janez je ostal domač . . .

Vsa procesija letos ni bila, kakor procesija vstajenja. Kakor križev pot je bila, polna obupa in britkosti.

„Poj, poj,“ se je oglasil organist. Res, Ančka je bila utihnila. Zamislila se je in ni pela več. Solze so jo zalile. Utrujena je bila in glava je bila težka. Vsa okolica je šumela v čudnem kriku in nesoglasju. Ni bila to vesela velikonočna pesem.

„Poj vendar, budalo“, je zakričal organist med petjem, „saj te ni nič slišati.“

Ančki se je zdelo, da nima glasu. Čudno se poje zunaj pri procesiji; tu ni tako kakor o cerkvi: glas se razgubi v množici in skoraj pevec samega sebe ne sliši. Zato se je petje slabo slišalo; le Pepca je hotela, da bi se slišala iz vseh, da bi se izkazala, kot najboljša pevka „Poj, kaj se čmeriš; to ima človek za zahvalo, da te izuči . . .“

Ančka je slišala vse besede. Zdelo se ji je, da se ji noge zapotekajo; kakor da se vrši cela ta procesija samo zaradi nje, za njeno pokoro, kakor da je ona edina nesrečna med vsemi, kakor da je njena boleost večja, od vseh drugih. Vseh oči jo bodo gledala, cela črna množica — vsi bodo vedeli . . .

„Poj — jokala boš lahko doma . . .“

Toda procesija se je že vračala. Pri prvem znamenju na cesti je namreč zavil mežnar po cesti nazaj proti cerkvi.

„Sedaj bodo gledali vsi“, je pomislila Ančka; z robcem si je obrisala oči in je pela. In res vsi so gledali pevce. Sam Tevželj se je ozrl prvi, kljub temu da je molil naprej, in vsi drugi za njim.

„Za njimi pridejo ženske“ je mislila Ančka in je iskala veselih misli da bi pozabila na vse, da bi se ustavile solze.

Videla je veseli nasmeh, ki je žarel na licih Pepce, nje obleka je bila svilena in organistov sin je stopal za njo.

Prišli so pevci do znamenja in so zavili nazaj po cesti.

Vse ženske so z radovednimi očmi gledale pevce, stikale so glave in si šepetale. Celó ona, ki je molila naprej, je obstala in je pozabila na molitev. Ančka je vedela, da govore o Pepci in o nji in o njem . . .

„Aleluja! . . .“

Pela je na ves glas in solze so lile po licu . . .

Tako se je vračala procesija med zvonjenjem zvonov, med glasno molitvijo, med veselim petjem. Solnce je stalo visoko; kakor da naznanja zmago velikega dne. Ljudje so se vsuli v cerkev in jo napolnili do zadnjega kota. Orglje so zadonele na koro . . .

Ančka je stopila k zidu in si je zakrila z robcem oči.

Pevci so zapeli.

„Aleluja . . .“

Ančka je začutila močno roko ob sebi. Bil je pevec Janez. Pel je z močnim veselim glasom. Naslonila se je nanj, potem pa pokleknila in zdelo se ji je, da je prešlo vse, kar je s tako težo ležalo na srcu, da je prešla žalost in boleost in je prišlo vstajenje jasno in veselo, kakor ono, ki se sveti tam zunaj nad poljem.

Tuje neprijetne in nerazumljive so ji bile umetne pesmi, ki jih je pel zbor; čutila je sebi staro veselo velikonočno pesem o vstajenju in pri srcu je postajalo lažje in lažje . . .

„Prav res, da ti prinesem piruh,“ ji je zašepetal Janez, da bi jo potolažil.

Ančki so se zdele prijazne te besede, kakor da je nekdo spremljal njeno tiho pesem.

„Tudi jaz ti ga bom dala je zaihtela in je mislila na Janeza in na njegov dom. Pri srcu je postajalo lažje in lažje . . .

Kakor da je nekje daleč cela procesija, kakor da so bile mučne sanje in je vse odšlo nekam v noč; kakor da ni bila vesela procesija, ampak težka pokora, pot spoznanja. Vstajala je v njeni duši zmagujoča velika sila, kakor velikonočna pesem, kakor solnce v jutru, ki je svetilo skozi okna na moleče množice v mračni cerkvi.

FRANJO NEUBAUER:

PESMI RUSKIH UPORNIKOV.

1. SLAVOLOK.

Postavljen slavolok!
In ti prihajaš!
In sužnji kličejo:
„Ni človek, to je — bog!“

Smehljaš se blažen sužnjem,
ki ž njimi se igraš!
Ej laskanje ti godi,
hinavska veseli te laž.

Kaj On ne kazni te,
kot kralja je Heroda,
ki laskanja zavrnil
ni hlapčevskega roda?!

Pa, saj to narod ni!
Le kreature,
ki ti oslajaš jim
življenja ure.

Ki jim deliš
oblast in čast
kot sladko vabo,
kot varno past.

2. POKLONSTVO.

Prišli so se poklonit,
prišli se zahvalit za to,
da svoje in njihove brate
z železno pritiskaš roko.

Glej: to je podanik uzoren,
ki svojo še kri zataji,
ki tebi za ljubav in — sebi
vse nežne pretrga vezi.

Glej: to so uzori zvestobe!
Poljubljajo bič in roko,
ki tepe jih, uzdo nateza,
da trga železo meso.

I brate i sestre žrtvuje,
očeta in mater proda,
i čute srca plemenite,
i misli uzorne duha.

3. PESEM JETNIKOV.

Svobode so glasi vam pesmi grozeče.
Ne čistega zraka, — vi ljubite — ječe!
Ne zase! — Naj vzdih v njih drzen junak,
ki ljubil je dan! — A vi ljubite — mrak!

Ljubezen sanjarenje sužnjev je smešno,
a sila edino vam sredstvo uspešno!
V tem slavni, veliki ste, — svetska povest
za vas nima dosti dostojnih vas mest.

Enakost in bratstvo, svoboda, pravica
le bajna otročjih je sužnjev pravljica.
Noben vaš zločin niti majhen ni greh,
a smrtni greh sužnjev nedolžni je — smeh!

Načuditi svet se ne more zadosti
previdnosti vaši in vaši modrosti.
Vse veke bo Stvarnika zahvaljeval,
da vas ga je rešit, osrečit poslal!

4. NAROD.

Vi čudite se, kaj hočejo čete neštete?!
Vi vprašate? — Slušajte klic njih glasan:
„Mi lačni svobode smo, žejni prosvete,
mi hočemo k luči, mi čemo na dan!“

Ne vam samo, nam tudi solnce naj sije!
Ne vaš samo, naš tudi pije naj duh
iz vrelca prosvete, ki bister in svoboden lije,
nam tudi beseda „Svoboda“ napaja naj sluh!

V nas moč je gigantska, — mi hočemo sile razviti!
Naj vsi milijoni delujejo domu v korist!
Naj z vsemi se listi drevo domovine okiti,
rasti naj drevesu ne vstavlja nobena zavist!

Nobeden naj list pozabljen, odvržen ne vene,
nobene naj veje ostrost ne odseka sekir!
Pač, — trhle in suhe, ki nimajo sile, ne cene,
ki plaši vihar jih, ki prija le gnili jim mir.

Naš dom je prostran in ploden in lep in bogat je,
a tujcu v zasmeh, ker mrtvi zakladi leže.
Če kopat, če dvigat jih pojdemo složni kot bratje,
zakladi kot v solncu vrhovi planin zableste.

5. „DRUHAL.“

Do carja! Do carja! — Pustite nas k njemu!
Mi narod njegov smo, ponizen, krotak,
in car je naš dober in blag in mehak.

„Nazaj! — Do vladarja pristop je zabranjen!
Preveč je uzvišen presvetli naš car,
da bilo bi besne druhali mu mar!“

Mi nismo druhal, — mi smo ljudstvo njegovo!
Prišli smo, da čuje obupni naš klic,
da brani z roko nas mogočno krivic.

Pozna svoje ljudstvo in dobro mu hoče.
Usliši nam prošnje, usliši jih rad,
ko vidi trpine in čuje naš jad.

„Še enkrat: nazaj! — Le mi smemo do carja,
ki čuvamo mu starodavni prestol,
ki vsako od njega odvrčamo bol.“

Mi branimo carja! — S planjave mandžurske,
iz gorskih odmeva balkanskih sotesk:
Ves narod umiral za krone je blesk!

„Poslednjič: nazaj, če življenje vam drago!“ —
Kaj tako življenje?! — Sodrugi, naprej!
Trinog, ti pa streljati nas zapovej!

Kot grom strahovit se razlegnejo streli,
in v krvi se valja, kdor prvi je stal.
Obupno kolneč razprši se — „druhal“.

6. NAŠA SLABOST.

Kolikrat že je hotelo srce,
da v meni bi srd prekipel!
A stisnil pesti sem in stisnil zobe,
in dalje molče sem trpel.

Kolikrat že je hotelo srce,
da bič bi srdit zavihtel!
A roko pobesil, pobesil sem bič
in dalje molče sem trpel.

Velika, bratje, je naša slabost,
da jeza nam ne prekipi!
Zatirancev, sužnjev prezirani rod
vse svoje ostanemo dni!

7. HIMNA ZATIRANCEV.

Ne, tiho ne bomo več! — Dolgo molčali,
služili smo dosti, dovolj robovali!
A zdaj naj zakliče rožljanje verig,
da človek i rob je i vklenjen jetnik!

Rožljajte verige, kot pesmi zvenite,
proklinjajte silo krivice očite,
robove budite, ki vklenjeni spe,
oznanjajte zoro jim lepšega dne!

Tiranom zastonj boste pele, zvene,le,
glasove bojijo se slušati sme,le,
ušesa zato zamaše si skrbno
in skrijejo glavo, očesi zapro.

Kot deca, misleča, da nihče ne vidi,
tiranstvo se skriva, boji se in stidi.
A mi ne sramujmo, ne bojmo se več!
Svobode zapojmo jim spev plameneč,
resnice pokažimo svitli jim meč!

8. TIRANOM.

Bojite se, kedar ste slabi,
a kedar ste močni dovolj,
prijetno zvene vam verige,
zabava je vaša — pokolj!

Trpinčite narode mirne
in zbadate dolgo tako,
da vstanejo, skočijo besni,
da v roke orožje vzemo.

A zdaj zaigra škodoželjen
krog usten vam satanski smeh: —
upor ste hoteli, — okrutno
maščujete smeli ta „greh“.

„Kaj drzna si raja domišlja,
da pravo zahtevati sme,
da sme se braniti, če bodci
preveč jo skele in bole!“

Ha, suznji, molčite, trpite!
Ganiti ne smete se vi,
če v živo vas zbadamo meso,
če bičamo vas do krvi!

Mi vemo, kaj prav je, kaj krivo!
Vsakter je naš čin posvečen!
„Soditi, obsojati suženj
ne sme nas nikoli noben!“

9. UPOR ZADUŠEN.

Sklone glavo, meč pobesi
jadni rob,
ko je padel cvet junakov
v rani grob.

Ni še doba, — brez koristi
žrtve mro!
Obladniki kal upora
že zatro.

Sklone glavo, meč pobesi,
obmolči,
ali v srcu kot v vulkanu
vse kipi.

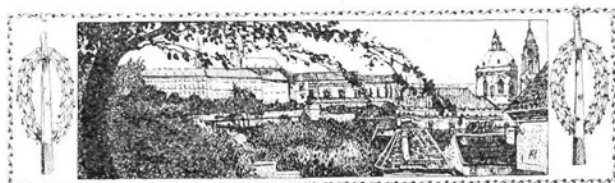
Zunaj miren, notri besen
je vulkan,
čaka, da silneje bruhne
neki dan.

10. ALI TAKRAT . . .!

Ali takrat, ko pride naš dan . . .!
„Saj ne bo ga nikdar“, se smejite. —
A zastoj! — Ni ugašen vulkan,
le še bolj so mu sile srdite.

O, ne spijo vulkanske moči!
Samo lave zdaj zrelo ne meče.
O, ne spe neštnevilne oči, —
ognjevitve so, budne, prežeče.

Da, prežijo in čakajo dne,
da pijanost vas zmage uspava,
a potem za krivično gorje
maščevalna zasuje vas lava!

ELVIRA DOLINAR:

MIMICA IN SESTRINE IGRAČKE.

Sredi velike, prostorne sobe je stala miza, pri kateri so jedli veliki. Poleg nje je stala mala mizica, na kateri ste bili obojestransko pritrjeni klopi, na kojih so sedeli otroci. „Mačjo mizico“ jo je imenoval papa. Toda to ime se otrokom ni dopadlo. Smatrali so je skoro kot razžaljenje svojega svetišča. Mama, ki je bila rojena Italjanka, je rada vpletala tu pa tam kak italjanski izraz v svoj govor. Imenovala je tedaj tudi to mizico z laskavim imenom „tavoletta“. In po njenem zgledu so rekali tudi otroci „tavoletta“.

Pri tej mizici ste sedeli vsaki dan po obedu Pavla in Lina čisto zamišljeni v svoje igračke. Ko hitro so spravili malo Mi, mico k počitku, sta se podali v shrambo, kjer ste bili skrbno spravljani v kotu za vratami niju škatlje z igračkami. S ponosom ste jih prinesli v sobo ter razprostrli vse te čarobne reči po „tavoletti“. Dokler je spala Mimica se je dalo prav mično igrati, toda kakor hitro se je začul sestri glasek v spalnici sta skrbno in urno vse pospravili in poskrili zopet za vratami. Tako se je godilo dan za dnevom. Saj je pa bil tudi veličasten občutek, igrati se tako nemoteno s temi bajnimi zakladi.

Pavla je imela krasno pohištvo za punčikino sobo. Imenitne stolce in rudečega baržuna z rezljanimi, belo polakirami nogami

in enakim naslonjalom; prav taka je bila zofa, kar lepota jo je bilo gledati. Pa da ste videli mizo! Bela, svetlo politirana plošča, v sredi šopek iz pisanih rožic iz dragocene intarzije. Vse na okoli je bil rujavi pas a v vsakem kotu krasna rožica. Če prav so bile te rožice samo naslikane, ni to prav nič škodilo. Saj mislil bi si kedo lahko, da ima dragoceno umetno delo pred seboj.

Lina pa je imela kuhinjsko posodo. Velike, solidne lesene kanglje, medenice, škafe, lončke, skledice in krožnike. Lesene posode so bile vse čedno izdobljene, od zgoraj in odspodaj okrašene z vžgano črto. Uprav krasota je to bila!

Tako sta sedeli deklici vsaki božji dan miroljubno pri svoji mizici, stikali ste glavici ter občudovali svoje lepe igračke. Saj se niti ni bilo treba bog znaj kako igrati! Saj je bilo dejstvo samo na sebi, da ste imeli tako lepih in bogatih reči uže sreče dosti. Samo razpostavili ste jih po mizici, občudovali jih, otipavali, ogledovali in prestavljali. In čas je pretekel tako urno, da ste se vselej ustrašile, kadar je teta Marija odložila šivanje ter šla proti spalničnim vratom po malo Mimico.

Pa zgodilo se je nehoč nekaj groznega, kar je ostalo deklicama še dolgo časa v spominu. Igrali ste se s tako vnemo, da niste niti zapazili, kedaj je odšla dobra teta. Zapazili ste še-le, ko so se spalnična vrata odprle ter se je prikazala na pragu teta Marija z Mimico v naročju. Bolesten krik se je izvil deklicama iz ust, toda sestrine bistré oči so bile uže zagledale dragocenosti na mizici. Nič ni pomagalo, da ste deklici hoteli pospravljati v vsej naglici svoje zaklade. Poželjivo je stegnila mala sestrice svoje ročice po lepih rečeh in teta Marija, ki ni imela prav nič razumevanja za topo grozo svojih starejših dveh nečakinj, je posadila Mimico k mizici, vesela, da se je tako srečno rešila malega nepridiprava, ki je bil vsaj za pol ure preskrbljen z izdatno zabavo.

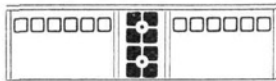
Molčé ste se razmaknili oni dve, da ste dali prostora sestrici. Molčé ste gledali, kako so male, nerodne ročice zagrabile vse te lepe reči, mahale ž njimi, tolkle jih po mizi ter konečno pometale vse po tleh, da so se nežne nožice na stolčkih polomile in da je popokalo lepo posodje. Kakor nesrečno ujmo, ki se ne da odvracati, ste gledali to neznano grozoto, ki je kar na en mah uničila vso niju tiho srečo.

Ko se je Mimica naveličala igre, se jima tudi ni več zljubilo spravljeni svojih igračk. Kaj bi pa bilo tudi pomagalo? Saj je Mimi zdaj vedela za nje in bi jih gotovo zopet zahtevala. Bilo je pa tudi vse pokvarjeno in polomljeno, ni jih tedaj nič več veselilo. Brezbrižno so puščale krasno žametasto pohištvo na tleh in lepo kuhinjsko posodje se je potakalo pod nogami.

Tako je moli vse v najkrajšem času uničeno in je izginilo brez sledu. Samo zofa se je rešila na čudovit način iz splošnega propada. Žalostna je postavala po sobi in nihče ni vedel kaj

ž njo početi. Tudi mizina plošča je še dolgo polegala zdaj tu, zgaj tam po tleh. Ker pa ni imela nog, je ni nihče več smatral za mizo, bila ni več za nobeno rabo. Torej se je tudi ni več nihče veselil. Od mnogobrojne kuhinjske posode pa je bil ostal samo veliki čeber, ki je moral služiti pozneje najmanjšim punčicam za kopalno. Res, žalosten konec po vsej tej gloriiji!

Kam so se izgubile naposled še te stvari, kedo bi neki znal to povedati? Ker se ni nihče pobrigal za nje, so končno izginile brez sledu in nihče ni žaloval na njimi. Toda ako bi kedo prav, prav iskal, našel bi jih morda še danes.

LUČA KRT:

GRAMOFON.

Tarok partija je bila končana.

Pri črni kavi, ki jo je nato servirala gospa gostiteljica, močna in razumna štiridesetletna dama, je povzel gospod dekan:

„Že nekaj dni premišljam, ali bi ne kazalo, prirediti za naše dobrodelno društvo kakšno igro. Salon in oder imamo in tudi igralci se dobe.“

„Misel ni napačna, in tudi izvedljiva!“ je naglo pripomnil zdravnik in napravil lehkomiselnost gesto z desnico.

Gospa gostiteljica je nekaj minut še premišljevala in nato z razumnim glasom pridala:

„Težavno je. Vendar mislim, da bi se ovire dale zmagati. Bliža se Vsehsvetnikov dan. Dala bi se pri tej priliki uprizoriti žaloigra. Mlinar in njegova hči. Ta igra spada sicer že med staro nemško šaro toda ljudem bi ugajala. O tem ne dvomim.“

„Da, prav primerna igra. Če se prav spominjam, ima igra zelo moraličen efekt. Zadnjič sem jo videl pred dvajsetimi leti. Nemško seveda!“ Gospod dekan je pihal v še vročo skodelico kave. Njegovo zgubano, precej debelo obličje se je razjasnilo. Mahoma je pozabil na smolo, ki jo je imel danes pri taroku.

Tako se je sklenilo uprizoriti žaloigro „Mlinar in njegova hči.“

Za režiserja je moral skrbeti društveni tajnik, gospod Pipin. Dolgo časa je v skrbeh posegal s svojimi dolgimi rokami v valovite, črne lase. Toda vsa ta njegova skrb je bila le navidezna. Takoj spočetka je bilo jasno, da prevzame ta posel on sam. Bil je petintridesetletni samec, vesel in živahen, duša vsega razvedrilenega družavnega življenja v malem trgu. Njegov pevski glas je slovel še bolj, kot njegova, dostikrat predrzna ljubezenska izzivanja mladih gospodičen in zalih, komaj še le poročenih gospa.

Ko je razodel svoj sklep, da ne najde primernejše in sposobnejše moči za odgovornosti polno mesto režiserja, kot je on sam, je bilo i gospej predsednici jasno, da se bo priredba posrečila.

Vendar pa gospod Pipin s tem še ni bil rešen težkih skrbi. Skrbeli so ga igralci. Glavno vlogo starega mlinarja — posebneža, je odločil sam sebi. Toda kje dobiti ljubimca Konrada in mlinarjevo hči, Marico? Obral je v mislih vse samce v trgu. Gospod Viktorin je sicer dober tenorist in v posebno temnih nočeh prav rad lazi pod razsvetljenimi okni bledoličnih gospic — ampak ljubimec in igralec le ni. Gospod Patnik je filister. Čita romane, pripoveduje prijateljem o svojih srčnih čutilih, razklada svoje ženske simpatije prav neusmiljeno nesrečno — toda še nikoli se ni ojunčil in kateremukoli dekletu odkril svoje srčne težave. On bi bil porabljen kvečejemu za premikalca kulis. Gospod učitelj Kozica? Oženjen sicer, ampak naravnost izboren igralec. Toda njegova majčkena, smešna figurica — tudi on ni pravi ljubimec. On naj bo grobokop, zanj izredno hvaležna uloga. Gospod Košar je sicer izboren basist, tudi igral bi najbrže izvrstno — ampak on je pijanec. Nezanosljiv človek! Ker nosi očala, bi mu v zdajnjem dejanju pristojala uloga dušnega pastirja. Ima debel in sonoren glas, je elegantne postave — kakor nalašč za kaplana.

Že iz tega spoznamo, da je bila naloga gospoda režiserja Pipina naravnost velika in obupno žalostna. Kdove kje povsod je še blodila njegova misel na iskanju. Ampak čudno je naposled vendarle, da se je njegovo zbegano iskanje po ljubimcu in ljubimki naposled ustavilo pri mladem zakonskem, komaj šele poročenem paru.

„To je misel!“ se je začudil gospod Pipin in se udaril po čelu. „Naravnost izborna misel!“ Zavrtel se je zadovoljen na stolu in že je bila njegova misel na iskanju po osehah še za druge uloge.

Naposled je imel v mislih, ali kakor je gospod Pipin sam dejal „ideelno“ zbrane okrog sebe vse potrebne igralske moči.

Sedaj je začel delati svojim dozdevnim igralcem posete. Nekateri so bili takoj zadovoljni, drugi pa so se močno branili. Toda naposled so se le udali. Izjemo je napravila le gospica Julka. Ko ji je gospod Pipin razložil namen svojega poseta, se je zelo razveselila.

„O, igram pa rada. Zakaj pa ne?“ je rekla vsa vesela v nadi, da bo zopet nekaj zabave in tudi govorce o njej, kot izborni igralki. Toda ko ji je gospod Pipin naznanil, da ji je usojeno prevzeti ulogo stare tete, se je njeno mlado ličce zrdečilo v ogorčeni jezi. Zacepetala je z ного in odločno rekla:

„Tisto pa že ne! Jaz ne bom predstavljala stare tete. Jaz hočem biti mlinarjeva hči!“

In dozdevni mlinar in njegova hči, sta si bila že sedaj navskriž. Gospod Pipin kot zelo uljuden in galanten samec, bi gospici Julki silno rad ustregel, toda bil je že vezan. Dolgo je prigovar-

jal razdražení gospici. Brez vspeha. Ona je hotela biti Marica. To je tudi gospoda Pipina razdražilo in ji je očital:

„Veš Julka, da sem te rad imel . . . da te rad imam . . . Toliko ljubeznjivosti sem ti izkazal . . . In sedaj mi delaš težave, ko sem že vezan . . . Prihodnjič dobiš ti poglavitno ulogo. Igrali bomo nalašč, zaradi tebe, „Divjega lovca“ . . . ali pa „Rokovnjače“ . . .

Julka pa je še močneje zacepetala z nogama in nenadoma so ji debele, svitle solzice zdrčale po zardelih licih. Te debele in svitle solze pa ríso gospoda Pipina in njegovo srce prav nič genile. Srdit je odprl duri in jih močno zaloputnil za seboj. Ko je bil že na stopnjicah, je slišal solzav Julkin glas:

„Jaz — stara teta! Nikoli . . . Oh, ta nesrečna . . . usoda!

Pipin pa je šel ves potrtna na novo iskanje in naposled se mu je po vročem trudu posrečilo, najti tolikanj zaželjeno „staro teto“.

Sedaj pa so nastale nove skrbi. Igro je bilo treba naštudirati, napraviti vabíla, stari, na pol pozabljeni salon čedno in slavnostno opremiti, preskrbeti nove, primerne kulise, napraviti jaslice, ki so potrebne v enem prizoru, izposoditi si harmonij . . . Vroče kaplje so se prikazale na Pipinovem čelu. Časa pa je bilo le še en teden — en sam teden. Pa garderoba, pa brivec, pa sufler, pa kakih šest do osem duhov, ki imajo priti v prizoru na pokopališču na oder . . . In še sto drugih malenkosti . . .

Prišel je predvečer, ko se je imela igra uprizoriti. Igralci so se zbrali v temnem salonu in ponavljali svoje uloge. Pred odrom je gorela ena sama acetilenska svetilka. Ves ostali dolgi del salona je bil pogreznjen v temo. Sufler je sedel na stolu pod svetilko in pomagal posameznim igralcem, če so v zadregi obtičali sredi teksta. Skušnja se je dobro obnesla in tudi gospod Žigec, ki je imel nalogo za odrom zapiskati na flavto pesen „o kam Gospod, gre tvoja pot“ . . . (ljubimec Konrad sam tega ni znal) je dobro rešil njemu poverjeno nalogo.

Podali so se šele o polnoči k počitku. Le gospod Košar in njegov tovaris Viktorin sta zavila še v gostilno. Vino je bilo dobro in tako sta se po prvi steklenici odločila še za drugo in kmalo potem menda še za tretjo . . .

Drugi dan pri jutranji maši je gospod dekan v cerkvi naštel priredbo, razložil blag pomen in namen dobrodelnega društva in povabil ljudi k predstavi. Začetek igre je bil določen na četrto uro popoldne.

Toda že pol ure prej je bil salon natlačen vsakovrstnega občinstva. Gospodje in gospe so sedeli v prvih vrstah, ljudstvo pa se je drenjalo za njimi. Čisto tam zadaj so nekateri stali na stoleh, da morejo boljše videti. Okna so bila zastrta in acetilenske svetilke so pokvarile zrak; bilo je dušljivo in neprijetno smrdeče.

Gospod Pipin pa je imel hude skrbi. Košarja in Viktorina ni bilo od nikoder, in vendar sta imela važno nalogo, prenašati in urediti kulise, med posameznimi prizori, ki jih ima ta igra deset. Poleg tega je imel Košar, kakor že vemo, nastopiti v zadnjem prizoru. Kje najti nadomestila? Iskali so jih vsepovsed. Nikjer in nikoder ju ni bilo. Naposled so jih vendar našli. Še vedno sta sedela v gostilnici, kjer sta se na predvečer ustavila. Oči zardele, neprespane, lica zabuhla, noge opotekajoče . . . Pipin se je obupan prijel za svojo zmučeno glavo. Pred seboj na mizi sta imela vino in gramofon. Gramofon jima je neprestano pel. Zdaj vojaški marš, zdaj odlomek iz nemške, lehkomiselnice operete, zdaj zopet je pel Rogač . . .

Dali so jima močne črne kave in nato so jih brizgali s sifonom po glavah in obrazih. Voda je kar curkoma lila od njih. Pri tem je bilo smehu in tudi žalosti dovolj, Malo sta si opomogla lehkomiselni smeh je izginil, toda ostala sta trmoglava. Izjavila sta kategorično, da gresta k predstavi in da bosta svoj posel vršila brez pomote, ampak od gramofona se pa ne ločita. Vzela sta ga seboj.

Za odrom so izlili vanje še nekaj steklenic sifona in nato sta se lotila dela. Uredila sta oder in končno se je igra pričela. Občinstvo je bilo od dolgega čakanja že močno nemirno. Ljudje so glasno pokašljevali, ropotali z nogami in s stolmi.

Igra je šla brez zaprek naprej. Ljudje so se sicer smejali Pipinu, ki je imel na glavi preveliko baroko in je presilno kašljal radi navidezdne naduhe. Tudi ljubimcu Konradu in Marici so se ljudje tupatam od srca smejali. Miadi zakonski par se namreč ni prav nič maskiral in sedaj ko sta na odru ljubimkovala, je to občinstvu zelo ugajalo in časih so se ljudje prav srčno smejali; tudi kihali so.

Za odrom pa se je Pipin, oblečen v starega mlinarja, jezil: „Prav nobene resnosti . . . To ljudstvo naj bo kulturno? Ampak čakajte! . . . Ko pride prizor na pokopališču, boste drugačni. Skrbel bom, da se vas pretrese . . .“ Nato se je jezno obrnil in siknil: „Mularija!“

Prijadrali so do zaželjenega, efektnega prizora. Za odrom so se napravljali strahovi -- osem po številu. Gospodje in dame so si oblekli dolge nogavice in se ogrnili z rjuhami. Luči so se pogasile, le mala, slaba svetilka je brlela nad odrom. Cerkev je stala v ozadju, verige, ki naj napravijo ropot, je nekdo držal v roki, da jih spusti na tla. Žigic se je pripravljaj, da odmerjeno, odbije polnočno uro.

Učitelj Kozica je sedel za harmonijem, da zaigra „Sveto noč“ . . . Duhovi pa so se stiskali za kuliso, odkoder polagoma drug za drugim odidejo v cerkev. Tudi gospod Pipin kot stari mlinar je bil med njimi. Konrad je že ležal spredaj na odru pri zasneženem grobu, kamor je prišel, da vidi kdo prihodnje leto umre . . . Ali

umre morda tudi stari, bolehní mlinar, ki se njega tako trdovratno obupno brani za zeta.

Zastor se je dvignil. Povsod tema. Le na pol razsetljenem odrú se skriva ob zasneženem grobu Konrad . . . Občinstvo je tiho, mirno. Tedaj začne biti polnočna ura. Prvi duh se prikaže, umerjeno stopa proti cerkvi. Cerkvena vrata se sama odpro, verige padejo na tla, grozen jek odmeva po salonu in duh izgine v cerkev . . . Že pride drugi, tretji preko odra, v cerkvi se oglase ogrlje. Lahka, nežna melodija se razleže preko odra . . . In Konrad gleda, skrivajoč se za zasneženi grob . . .

Tedaj se nekje za odrom začuje zamolklo šustenje, drsanje in že leti preko odra v dvorano razposajena godba, ki cerkveni harmonij naglo zaduši.

„Nobena se ne obnese, denar pri njih največ velja“ Gramofon je tulil, vriskal Fallovo „Dolarsko princezo.“ Vesela, močna melodija je preletela celi salon, rešila vse ljudi pretečega žugajočega strahu . . . Gramofon tuli, ko se zopet pojavi nov duh:

„To so dolarske princeze!“

Duhovi zbegani beže preko odra. Konrad beži z njimi in se skrrije za kuliso. Ljudje v salonu kriče, se krohotajo, ploskajo, tulijo. Stoli ropotajo in prikaže se gospod Pipin, brez baroke sedaj lahko, hitro hodeč in sam spusti zastor. Videl je, da stoji pred odrom gospica Julka v svoji novi, karirani obleki in ploska, ploska . . .

Ljudje so odhajali. Še med potjo so ploskali in se prisrčno smejali. Predstava je bila končana. Na odrú pa je bil gospod Pipin ves obupan, trgal je obleko raz sebe in kričal:

„Tak britof, tak britov — prokleti gramofon! Zavržena vlačuga — ta dolarska princeza!“

Gospod dekan je imel zelo resen obraz in solzne oči. Ali je jokal ali se smejal? Sklonil se je do gospe predsednice in ravnodušno, zelo mirno rekel:

„Pred dvajsetimi leti je bila ta igra žaloigra. Ali imam napačni spomin? Sedaj je konec — mislim, da lahko odidem.“

*

Kako se je zgodilo vse to? Še danes ni dognano, kako je prišlo do te katastrofe. Gramofon je bil navit — kdo ga je sprožil, nihče ne ve. Praviijo, sam se ni. Gospod Košar zatrjuje, da je nedolžen. Zelo verjetno je to, ker se od tistihmal izogiblje vseh gostilen, kjer kriči gramofon. Košar tudi zatrduje, da se mu ta glasba močno stуди.

MI VOZNIKI.

Vozniki in tesarji, to so surovi ljudje, tako se govori v narodu. A od obeh najbolj na glasu so vozniki. Ker imam jaz srečo, da sem moral zdaj že par zim vlačiti mrhe po cestah, moram spregovoriti nekaj besedi v obrambo našega, sicer tako razkričanega, a potrebnega stanu.

Vozniki so največji lumpi na svetu. Vse zapijejo in zapravijo. Neusmiljenejšega človeka ni, kakor je voznik. Kdo bolj bije in pretepava živino! Prej nabaše, da se lomijo podeli, potem ko žival nemore speljati, pa trpinči. Kdo se upa kosati v brezbožnosti z voznikom?! Kje se več prekolne, kakor na cesti, kdo se pridušuje silneje?!

Vse prav, vse gola resnica. Žal, da ima naš stan vse te lastnosti v preobilni meri in žal je tudi, da se nas vidi in opazuje le od ene, slabe strani. Če na primer, dojdemo na cesti, kakega popotnika, zmučenega od dolge hoje in ga na prošnjo vzamemo na voz, tedaj nas nihče ne vidi, da bi rekel: Glejte! dobro delo je storil, življenje mu je otel. Nihče ne vidi tega, le tam daleč v tujini, še morda tli v srcu zapuščenega popotnika čut hvaležnosti. Če dopustimo da odloži bedni stavec težki tovar na voz, kaj to drugim mar, svojo staro pesem trobijo naprej. Včasih vzamemo k sebi nezavestnega pijanca, ki bi sicer zmrznil in ga spravimo na varno, — in vendar — suroveži smo in ostanemo.

Seveda so izjeme. Suroveži se najdejo med nami, so pa tudi pri drugih stanovih. Nekateri se res pridušijo za vsako malenkost, vsaki mirni besedi pretijo z bičem in trpinčijo živino, kar je obsojanja vredno. Enaki ljudje se najdejo tudi povsod drugod in svet je podoben svetu. —

Letošnjo zimo vozimo hlode s Plešivca. Pet parov nas je vsakdan na cesti. Daleč je in huda pot. Dve uri od žage v planino in pot je skoraj ves čas strma. Zjutraj vstanemo ob treh. Potem krmimo in snažimo konje. Vesel smeh doni po zaduhlem prostoru in včasih pride še kaka robata vmes. Smejimo se in se šalimo, dokler ni žival nasičena in napojena. Nazadnje gremo še mi v hišo k zajuterku in nato naprežemo konje. Navadno se to zgodi ob petih in popolnoma temno je še. To je življenje na cesti! Pet parov konj in pet voznikov ne dela majhnega hrušča, posebno v trdi noči, ko narava še počiva. Zvončki in kraguljice cingljajo, verige, povezniki žvenketajo, konji prhajo in udarjajo s kopiti ob trdi saninec; tako gre polagoma navkreber. Mi pa stopamo vsak za svojim parom, večinoma molče, le včasih se zadere kateri; hiijo-o-o, da odmeva glas močno in doneče, tja do nasprotnih gor. Veliko pa konjem ni treba ukazovati. Dobro znajo sami pot, saj so jo že tolikokrat prehodili.

Slednjič pridemo na planjavo. Veliki kupi hlodov nas čakajo, nekateri so pokriti s snegom, drugi že odkidani. Potem začnemo basati, po dva skupaj, tretji pa s cepinom trga hlode od kupov. Najprej nabašemo na poke, potem nabijamo še zadaj štose, po tri, štiri včasih, kadar je dober saninec, po pet. Štose pritrujemo k štosu s klinci. Na planjavi je navadno mrzlo, veter ima odprto pot od treh strani. Najhujše je, če nosi veter sneg. Hiteti moramo, sicer nam zamete konje. Cele oblake snega nam nosi veter v obraz, da ne moremo videti drug drugega. In vse je tako mrzlo sneženo, vse, verige se kar prijemajo rokavic. Veter pa brije in zametuje dalje in dalje . . . Trpimo tedaj in bojimo se zametov. Včasih navali čez noč take kupe snega in naredi takšne zamete, da moramo sanike in hlode dolgo časa kidati, predno moremo z živaljo naprej.

Ko je naloženo, natakneмо „rajse“ (zavore) na poke in tudi na zadnji štos. Potem sedemo na poke, vojke v eno roko, bič v drugo in h-i-i-j-o-o konji potegnejo, hlori zaškripljejo, štosi se začnejo premikati in veselo zdrči vse po strmem sanincu. Ej, tedaj je veselo in prijetno. Ko sediš kakor kralj, na mehkih kocah, se ti ob vsem velikem mrazu še ljubi pokati z bičem in celo ukati. Saninec bobni, štosi butajo in ropotajo. Drobnе kraguljice na kobilnem vratu cingljajo, vsa planina doni veselih vsklikov.

Včasih pa vožnja nagaja, posebno tedaj, kadar je južje. Včasih se zažene, da morajo konji iti v galop, potem se pa zadela, da ni mogoče izpeljati. Če se nameri, da je voznik neusmiljen, tedaj preklinja in pretepa in odkritosrčno povedano, tudi jaz ne morem vselej krotiti svoje jeze. Kakor hitro mine to, pa me začne opominjati vest in mučiti kes in ne morem si kaj,

Taščo dobro je imeti

če življenje zna oteti.

I. V hudi vročini se poti žejni zet, nezadovoljen, da ga spremlja tašča.

II. Sem z denarjem, ali pa življenje, kar vam ljubše!

da ne stopim h konju in ga potrepljam po lepi grivi. Žival pogleda s svojimi milimi očmi, povese glavo in pozabi. Ko bi ljudje tako odpuščali kakor žival, bi ne bilo toliko jeze, izostalo bi veliko ubojev. V tem žival nadkriljuje človeka.

Takole proti poldnevu pripeljemo na žago, če gre po sreči; dogodi se pa, da kateri še le proti večeru prikolne s samimi konji do žage. Morebiti je zvrnil in izpreči mora in samotež naprej. Že meni se je zgodilo tako. Opoldne potolažimo nekoliko svoj in konjski glad in potem se napravimo spet nazaj na planino, da še popoldne pripeljemo. Zveseli se nam srce, kadar zvečer izprežemo in nam puhne nasproti topel duh konjskega hleva. Za kratek čas smo rešeni mraza in trpljenja. Trpimo v resnici, pa nas eden si ne more izbirati.

Pa je vseeno prijetno naše življenje, posebno dokler je človek mlad.

A. B.:

ZIMSKA PESEM.

Ej, dolgi so večeri
in zunaj zima, mraz
in burja ostro piše —
pač tak je zimski čas
pri nas ...

In z burjo rezko sem črez plan
glasovi tihi prihité:
„Varuj nas ognja svet Florijan,
iz ognja v visah reši duše vse ...

Varuj, ah, ognja naše hleve
v tem hudem zimskem časi ...“
tak molijo ljudje po hišah
od prve in do zadnje v vasi.

III. Denarje? Življenje? Tebi?
Le počakaj postopač!

IV. Zet se za hrbtom jezične tašče
krohota, tat pa beži, kar ga nesejo noge.

OSLOVSKA SENCA.

Lepo jutro se je smejal z rosnimi očmi, ko je stopila Stržajeva mati čez prag. Lepo jutro, pravim vam. Življenje je kar dihala iz njega. Sami veste, kako dobro de človeku, ki se je utrudil in upehal pri trdem delu, človeku, kateremu je vlila mirna, tiha noč novih moči v telo, če stopi zgodaj zjutraj iz hiše, če ga objame življenja polno jutro. Povedal vam bom raje o Stržajevi materi, zakaj je bila vkljub lepemu, rosnemu jutru čmerikava. Glava ji je bila težka, kakor bi bil svinec v nji; kajti celo noč je rojilo materi Stržajki v glavi samo o njeni lepi kokoši grahovki. In sedaj, ko je stopila čez prag! Oblastno je pritacal petelin — gospodar, za njim so prikrevsale vse putke in jarčtke, le lepe čibke grahovke je manjkalo. Kar streslo jo je, Stržajevo mamó namreč. Nakremžila se je, pa to je trajalo le trenotek. Takoj je obvladala jeza žalost. Vzdignila je roko in zažugala proti sosedovi hiši: „Čakaj, ti nepridiprav! Drago jo boš plačal, moje lepo čibko, falot! Pa prav gotovo jo boš plačal!“ Dalje ni mogla Stržajka, kajti vse je kokodajsaló okrog nje. Natrosila jim je koruze in ovsá. Kakšno pikanje je to bilo! — Mati Stržajka pa je stopila zopet v hišo, poklicala dekló, ki se je začela leno pretegavati na zamazani postelji. Iz podstrehe pa je že lomastil matere Stržajke najstarejši sin Štefan. — Ja, da ne bom pozabil; očeta pa niso imeli več, zakaj že tri leta je spal večno spanje. — Pogledal je Štefan svojo mater z očmi, ki so nekam čudno gledale izpod razkuštranih las. Voščil ji je dobro jutro in ob enem je poskusil se nasmehniti. Pa ni hotelo iti čisto naravno.

„Štefan, nič pisem spala, celo noč nič; pa samo zaradi grahovke, moje nedolžne čibke ne. O, jaz bom že pokazala temu falotu!“ Nič ni rekel nato sin Štefan; zakaj rad je imel svojo mater, z vsem se je strinjal z njo, vsako žalost, jezo in veselje je delil z njo. Ampak predno bom nadaljeval, vam bom povedal še nekaj: o čibki grahovki.

Čudno kri je imela ta čibka. Ni ji dala miru njena kri, dokler ni sfrčala čez ograjo na sosedovo dvorišče. Vsa srečna je bila tam. Pikala in kavsala je z drugimi putkami in petelini, da je kar od kljuna letelo. Seveda jo je sosed zapodil čez plot: pa kaj je pomagalo! Sosed v hišo, putka čez plot! Dolgo se je veselila grahovka tega lepega življenja; do tiste nesrečne ure, ko je pastir na gospodarjevo povelje pobral kratko krepelce, malo zamahnil in — o strela! Tako lepo je razprostrla perutnice, zaplesala dvakrát, kakor omamljena, se zvrnila na tla in strepetala. Od Stržajeve piše pa je že priletelo:

„Lump, ti boš bil moje kokoši? A! Kaj misliš, da nisem slišala, kaj si rekel pastirju, ti rokomavh? Tožit te grem, še danes, da veš! Falot!“

„Le sosed, bo že fant povedal, kaj sem mu rekel, pa tudi to, kar si ti rekla!“

Ni ga šla še tisti dan tožiti, zakaj nagnilo se je že solnce, kmalu nato je pokukal mrak iz svojega brloga in „tamna nočca“ se je prebudila iz svojega trdnega spanja.

Zdaj pa naprej! Stržajka je opravila svoja jutranja opravila; odkazala je sinu Štefanu in dekli delo za dopoldne. Ko je bilo vse urejeno, si je zavezala kos kruha v ruto, stopila v izbo in vzela iz skrinje praznično obleko: krilo, še iz starih časov, pisano kočemajko in črno ruto. Prekrižala se je, predno je prestopila hišni prag. Dolga je pot do trga. Pa kaj to; niti na um ji ni prišlo. Celo pot je premišljevala, kako bo govorila; vse najlepše izraze si je izbrala, samo da se bo gospodu bolj smilila, da ga bodo tem občutneje kaznovali za njegovo pregreho.

Deset je bila ura v zvoniku, ko je stopila Stržajka v pisarno trškega odvetnika. Prijazen gospod! Vse jo je natančno izprašal. Zagotovil ji je, da bo sosed gotovo kaznovan, posebno še, ker je kokoš obležala na njegovem dvorišču, ker je ni spravila Stržajka. Samo nekaj ni hotelo iti materi Stržajki od jezika: da je rekla sosеду falot, rokomavh. Pa tudi to je kmalu pozabila, saj ji je šlo le za to, da bo sosed občutno kaznovan. Vsa olajšana je šla domov.

Čez teden dni pa so že korakali vsi prizadeti v trg. Sodnik je takoj izprevidel vso ničnost tožbe in je vsled tega skušal poravnati obe stranki.

„A še kaj!“ se je odrezala Stržajka. „Ubil mi je najlepšo, najljubšo čibko. Kaznovan naj bo!“

Seveda je moral sodnik razsoditi; sosed plača kokoš in vse stroške. To je bilo zadoščenje materi Stržajki! Vriskala bi bila po potu, da ni videla iti sosedu k odvetniku. „Aha; tožil me bo zaradi rokomavha, lumpa in falota. Le naj me! Plačala bom par kron; mar mi je!“

Drugače je mislila sedaj mati Stržajka kakor sicer. Prej ji je bilo vsakega vinarja škoda, na vse je gledala s štirimi očmi, ne z dvema. Par kron, kaj pa je to! Malenkost! Matere Stržajke in mnogo, mnogo ljudi — slaba lastnost!

Doma sta se drug drugega ogibala. Če sta se srečala na ozki poljski stezi, se je obrnila Stržajka na levo, sosed na desno.

Sedemkrat je pregrnila noč prijazno vasico s svojim črnim plaščem, sedemkrat je odprlo jutro svoje rosno oko. Pa so zopet korakali v trg. Tedaj pa je postajala materi Stržajki pot čedalje bolj dolga, pusta. Čim bližji je bil trg, tem bolj glasna je postajala vest. Najel si je morda zagovornika; morda jo bodo celo zaprli. Kar drvilo je po njeni glavi. Pa saj ne bo tako hudo. Prava reč, če plača par kron ali če jo zaprejo. S tresočimi koleno je prestopila prag sodnije. „Nesrečna kokoš; kaj je bilo tega treba!“ Pripoznala si je, da jo je pošteno zavozila. V tem trenutku pa ji je že zašepetalo nekaj v srcu: „Plačal ti je pa le

kokoš in stroške je povrnil. Kar naprej! Prava reč!“ In že je bila v sobi. Docela se je opogumila. „O, če me zaprejo, mu bom že poplačala, povrnila“.

Pa so je res zaprli. Za dva tedna so jo, zaradi rokomavha in zato, ker je kričala na sodnika, da je krivičnež, da ničesar ne razume, da je škric. Še domov jo niso pustili; kar obdržali so jo, da se ji umiri kri in da bo kazen prej odslužena.

Doma je bilo vse narobe, ko so izvedeli novico. Najbolj pobit pa je bil sin Štefan. Tih je taval okrog, z nikomur ni izpregovoril besedice, zakaj sram ga je bilo pogledati drugim v oči.

Neskončno se je razsrdil nad sosedom. Zatrjeval si je, da je le sosed sam kriv, da so mater zaprli, da se bodo odsihdob vsi norčevali iz njega in njegove matere. Strašna misel se je takrat porodila v njegovem srcu, misel, ki je ni poznal nikdar prej. Zvečer, ko se bo storil mrak, ga bo kje počakal, vdaril in zbežal. Nihče ga ne bo videl, nihče spoznal. Pa naj ga dobijo, če morejo! Pri skednju je stal takrat, ko je je vzbudila v njegovem srcu huda misel. Brez vsakega namena je obrnil obraz, oči so si same poiskale svoj cilj. Kakor za nalašč! Sosed je stopal k skednju, vzel koš in koso, jo nabrusil in odšel po stezi. Kakor mačka se je oprezno plazil Štefan za sosedom. Ko je videl, da je solnce že davno zašlo, da bo kmalu mrak, da tam daleč okrog ni nobenega človeka, tedaj je bil sklep gotov. Vse, kakor za nalašč! In še tak lep prelaz! Splazil se je zopet domov, vzel star železen drog, ga skrbno tiščal k hlačnici, da ga ja kdo ne bi videl in ne začel sumiti. Pri vsakem koraku je gledal na vse strani, če ga kdo opazuje. Srce mu je poskakovalo v prsih, ves je drhtel od veselja. Bil je na mestu. „Izvrstno se mi je posrečilo; tu čez mora priti — drugega človeka nikjer — kaj mi pa morejo!“ Lokavo so gledale njegove oči preko plotu. Vid in sluh se mu je podvojil. Tam daleč na drugi strani vasi je slišal dekličje petje, ukanje fantov — pa kaj mu je bilo to sedaj mar! Tam v neskončnosti se je tresla večernica, slavček je zažgolel v bližini. Danes ni hotel videti, slišati tega. Že je obupaval: morda se je sosed vrnil po kaki drugi poti domov. Prokleta reč, zakaj ni tega prej pomislil! Toda, se ne giblje tam nekaj črnega? Seveda, saj sliši počasne, trde korake. Tako! Sedaj je prišla ura maščevanja. Nekaj ga je zapeklo v prsih. „Proč s tem, stran! Zakaj pa je dal on zapreti mater?!“ S klonjeno glavo, koso čez ramo je prikorakal in prestopil sosed prelaz. Štefan je imel drog že pripravljen za mahljaj. Zamahnil je — in ni mu bilo treba drugič Nič ni videl več Štefan, vse se mu je zvrtelo. Krčevito je stisnil drog k sebi in tekel na vso moč proti domu. Vprašal ni za večerjo, kar naravnost v skedenj je šel. „Groza! Ali je omedlel, ali sem mu prebil lobanjo? Sem ga ubil? Ne! Saj ga nisem hotel ubiti. Pa če sem ga? Kaj bo?“

Ni ga strpelo v skednju. Splazil se je ven iz skednja. „Iskali ga bodo in našli; prav gotovo ga bodo šli iskat; kajti pozno

je že. Luna je že visoko, senca kratka. Čuj!“ Nekdo je jokal na ves glas nekje v božji naravi „Aha, so ga že našli. Je mrtev? Ni mogoče! Saj sem ga le malo“. In prihajalo je bližje in bližje. „O bog, ali sem prav čul? Sem ga res ubil?“ Stekel je nazaj v skedenj in se zaril v slamo. Čelo mu je hotelo počiti. „Kaj zdaj, kaj, kaj! O bog!“ Ubijalec! mu je brnelo iz vsake slamice. Celo noč se je premetaval po slami. Zjutraj pa so ga uklenili orožniki

Tožbe za oslovsko senco — žalosten konec

* * *

Poglejte ljudje božji in presodite: Ali je bila vredna kri čibke — grahovke krvi človeka — krone stvarstva?

LEA FATUR:

KO POKLIČE SMRT.

Sneg se je tajal. Snežica se je stekala po žlebeh in padala šepetaje v nastavljene čebre. Ženice so namakale perilo, možakarji pa so ogledovali steze in odkimavali. Kupe (opeke) po strehah so razrite, burja se je poigrala ž njimi . . . Snežnica kaplje v podstrešje. Treba krovca.

Stari Špeluca v Jasenu se je popraskal za ušesom in zaklel: „Vse je razrito . . . kupi zdaj Matija kupe, kupi in krij . . .“

In mož je potegnil vegasti, od starosti plesnjivo sivi klobuk na čelo, vtaknil roki v žep in gledal černo na hišo, štalo in hlev. Sicer se je rad ponašal ž njimi. Vse trdno, ometano, pobeljeno. Le zid je malo okrušen, hišin zid. Neroden je njegov sin Martin, zavozí okrog ogla — pa kaj to — zamaže se, apno je doma, ali po kupe je treba v trnovsko kupenico in zastonj se ne dobe.

Grdo je gledal stari Špeluca. Bil je varčen gospodar, so sedje so ga imenovali sploh skopuha, človeka, ki bi najraje vse požrl, ki misli, da bo nesel še kaj s seboj v megle neznanega družega sveta.

In sedaj ta nepričakovani trošek! S čim ga pokrije, da ne bo škode pri hiši? Mož se je ozrl od hiše proti cesti. Vas se je vlekla proti njej, se skrivala med sključenimi jasei, ki so rastle v znojju skalnatega gorovja. Cesta se je plazila kakor kača, vodila je v gozd, na Polico, v Mašun. Za cesto so se zvijali ogoni njiv, mlado klasje je prodiralo skozi sneženo odejo, po senožetih so stopale resne vrane, ob reki se je stiskalo vrbje in spuščalo

gole veje v kalno vodo. In tam železnica, prepasana čez nizke, po letu tako divno zelene brda.

Ni, tam ni nič — kar prinese polje in senožet, ima že svoje poti.

Špeluca je obrnil pogled na skalnate vrhove nad vasjo. Skala vrh skale. Visoke, vekovite, mogočne. Plašno se upira pogled v nje. Nedotične — trdne. In vendar se umikajo človeški roki Precejšnji del kamnitega sveta tam gori je pripadal Špeluci. Kolikratov je preklel tisti goli svet, na katerem se ne žanje, ne kosi, kjer se ne napase krava, ne ovca. Kamenje — maral je zanj. Trudno, težko delo, je lomljenje kamnja dokler je družega, ni da bi segal po njemu. Drago bi ga prodal v plodnih krajih, a tu je vsacemu pri rokah Vendar Špeluca je tlesknil z jezikom, udaril se po kolenu, da se je vdnignil prah iz povaljanih hlač in stopil k sinu Martinu, ki se je vrtil okoli edine kravice v hlevu.

„Veš kaj Martin — jutri pojdeva kamenje lomit.“

Martin je bil dober fant, slišal pa ni dobro, kedar mu ni bilo kaj vseč. Beseda, kamenje mu ni ugajala, za to je zategnil usta v stran in kričal: „kaj oče? Sloniti? Saj je še zima, čas počitka za nas.“

„Ravno za to.“ Začneva koj jutri in napraviva par vozov dokler bo čas oratve. Bo že zidal kak berač novo hišo in pokupi moje kamnje.“

„Kamne lomit“, je stokal Martin, „pustite me raje v Ameriko, prinesem Vam denarja več, kakor je vredno vse Vaše kamnje.“

„V Ameriko ja Tukaj ti smrdi delo, tam bi delal ko črna živina, o ti pasja vera!“

Pa tudi Špelucki ni bilo vseč, da je bil skrajšan čas zimskih počitnic. Dejala je možu, naj raje še počiva, ker je slaboten, Martinček pa tudi ni najbolj trdnih. Saj jim ni taka sila, hvala Bogu.

Ali Špeluca je hotel, da obrodi enkrat skalnata njiva. S prvim svitom sta vstala oče i sin, použila kosilce, vzela predjužnik, vrgla pikon na ramena in šla.

Nad vasjo so se dvigale mogočne skupine skal. Tiho je bila tu. Po cesti so zaškripale le kake v gozd namenjene lojternice, iz sive dalje je prihajal glas zvona. Pred visoko skupino se je vstavil Špeluca. Udaril je pikon — zaječal skalnati kup, votlo je zabučalo v gorovju

Pikona sta udarjala, odlamljala, sekala. Dan za dnevom. Že je bila zasekana velika rana v skalnato srce, po rdečkasti prsti so ležali kosci ogromnega telesa.

Globeje u srce se je pomikal pikon. Nad zdolbino pa je visela skala. Brezskrbno sta hodila pod njo. Špeluca je iskal

sklad plasti in zatikal ost pikona med nje. Velika skala je slonela na drugem skladu. Martin je splezal na njo in jo ogledal od vseh strani. Uvidel je, da podpora skalo mali kamen. Ta je bil gladek, štirioglat, kakor da bi ga bila že obdelala človeška roka in podložila, da zadržuje drsečo steno.

Močno se je dopadel ta kamen Špeluci, hotel ga je imeti. Obdeloval ga je od vseh strani s pikonom, da ga dobi ven. Pa bil je že mrak, Martin je podil očeta:

„Pojdiva domov, oče, meni je čudno. Zадosti imate kamenja. Pustite tistega, ko odtržemo skalo, pade tudi on.“

„Še ta kamen Martin! Precej bo zunaj. Še par dni, potem prodam kamen — aha glej!“

Padel je zaželjeni kamen — rahlo se je zazibala skala — nekaj je zastokalo tako tožno v gori Mraz je šel po Martinu Saj je vedel, da so gore dom duhov.

Oče pa je ogledoval zadovoljen kamen in ga vrgel smehljaje na veliki kup! — Drugo jutro je tožila Špelucka, ko je dajala možu kosilice: „Vso noč sem prala krvave cunje, vso noč! Nič dobrega, Janez!“

„Meni se tudi nič ljubi,“ je godrnjal Martin, „vso noč je tulil Mrhacjen pes, gotovo je videl smrt.“

Nagnil je svojo skledi podobno skodelo in jo odrinil od sebe. Špeluca si je pa nabasal kratko pipico in mrmral:

„Eh, kaj sanje! Babe ste vsi, prismojene. Pes je lahko videl smrt, saj leži Koncutova Marinka že celo zimo — pomlad pride po njo. Drugi teden poorjem Hej Martin, za denar, ki za izkupim za kamnje, kupim tudi tebi janketo Bom videl — če se spleča, ga bova lomila v jeseni dokler ne zapade sneg in potem pred pomladjo. Vidiš žena, kamnita njiva bo obrodila.“

Šel je, zadovoljnost mu je bila v duši, preračunaval je sam pri sebi, kako si bo pomagal, kako delal neutrudno — in sin mu bo hvaležen Ta pa mu je sledil počasi. Videl je v mraku očetovo postavo. Zdelo se mu je, da raste ta postava. se širi in izginja v nič! Neka grozna slutnja mu je stisnila srce.

Težko, kakor v mučnih sanjah se je plazil v reber . . . , kar je zaropotalo, zakričalo čudno nad njim

Le hipen ropot, kakor da se je zdrsnila naglo velika skala, le hipen krik, a grozen, kakor človeka, ki umre nenadoma Potem grozna tihota. Vsak las se je naježil na glavi Martina, srce mu je zastalo Skala! Zamolklo je zaklical iz subeha grla:

„Oče!“

Nič odgovora. Martin je zbral vse sile, skočil naglo gori kamnolomu vstaviti se za hip in stekel s krikom groze nazaj v vas

Predramili so se vašcanje in hiteli na lice nesreče.

Ponesrečeni je bil gotovo mrtev, pa še do njegovega trupla nise mogli priti Skala se je zapičila pri padcu globoko v zemljo . . . Sel je hitel v Bistrico. Komisija je bila urno tam. Odminali so skalo, valili, sekali in iskali ostanke grozno raztisnjenega trupla med kamnjem. Našli so tudi pikon. Gotovo je bil udaril ponesrečeni po skali — kamen je ni zadrževal — zdrsnila je tako naglo, da ni mogel odskočiti . . . Pritisnila ga je k drugi skali . . . Stari Vrbovčan je dejal Špelucki v tolažbo:

„Namenjeno mu je bilo tako. Pride ura in pokliče smrt . . . Človek sledi njenemu klicu Za gore, črez morja hiti k njej, kakor v odprto naročje ljubljene nevesti Vse je namenjeno.“

P. RIVERAIN:

POZDRAV JUGA.

Oblaki se divje drvé
črez Krko, črez kapiteljski dom,
podí jih jug.
njih žívi drug,
tu pa tam bliski žaré,
spremlja jih votel grom
od juga, od juga.

Kakor dalen, srčen pozdrav
od juga, da, juga solčnatega
hite naprej
brez mej,
saj to je njih narav,
do severa viharnatega
od juga, od juga.

Od Adrije v ta dalni kraj
njene mi sanje prinašajo.
Hrepenenje,
koprnenje
mi vzbujajo, saj je zlati maj!
„Ljubiš? Ljubiš?“ vprašajo
oblaki od juga.

MARTIN LEOP. GROBELNIK:

GREH.

Zadnji dan pred prazniki. Po trgu se je gnetlo polno ljudstva, vse je vrelo na trg, da si kaj nabavi za ta dva velika dneva. Góri na oknu drugega nadstropja pa je slonela ona — Konštantina ter ves čas gledala ta ulični prizor . . .

„Uh, tudi meni bi bilo treba kaj; a kje vzeti, ko sta z možem porabila vse, odkar je bil on brez službe. To je trajalo mesece in mesece, šele sedaj pred kratkim se je komaj vrinil kot knjigovodja pri neki tvrdki in plača bo šele — zadnjega. Prebrskavala je po predalu — tu je skrbno zavita njena zlata zapestnica, edini spomin od rajne matere.

„Da, to zastavim.“

Odhitela je po stopnicah in dalje po parku, koder vodi najbližja pot do zastavarnice. Vse pusto in mrtvo tu v parku, nikjer žive duše — pač, ob koncu parka sedi na klopi neki človek ter začrtava nekaj s palico v drobni pesek Mogel je slišati njene korake, saj je stopala tako trdo, a vendar ni povzdignil glave, njemu je bilo pač vsejedno, kateri ljudje hodijo mimo . . .

Sedaj bi morala mimo njega . . . „To je vendar njeni mož!“

„Konrad!“

Kakor strela je švignil po konci; kdo kliče njegovo ime?

„Konrad“, zaslišal je zopet, „kaj delaš tu — ob tej uri, ko bi moral biti v službi!“

„Konkurs““ je dejal in glas se mu tresel. „Vsi smo vrženi na cesto . . . Nisem Ti hotel kaliti praznikov, zato sem molčal, dasi je že štirinajst dni od tega.“

Zajokala je Konštantina tedaj tja v zimsko jutro . . .

„Uh!“ . . .

Odhitela je dolje — pod pretvezo, da ide k znanki, njega pa je sprosila domov.

„Vsega tega bi ne bilo“ je mislila med potom, „da bi bila vzela družega — onega bogatega — Egona! A se je upirala temu lahkoživcu in oče jo je zato — pognal!“

Že je bila blizu zastavnice. Tedaj pa je začutila tako slabost, tako utrujenost v udih, da se je morala prijeti za cestno ograjo, da se ni zgrudila Po cesti je pridrdrala kočija. Iz nje je stopil — Egon! . . .

„Konstantina!“

„Pustite me!“

Komaj slišne so bile te njene besede — nato pa se je zgrudila . . . Kakor v snu je čutila, kako jo je nekdo nalahno kakor malega otroka vzel v naročje, prestopil dva koraka, posadil jo na mehki sedež . . . in zaslišala je peketanje konj.

Zunaj naletavajo prve snežinke in se izgublajo v cestni luži. Po tej poti hiti Konstantina — vsa zbegana, preplašena Sama ne ve kam! Hiti, samo, da bi se otresla misli na ono strašno, ki se je zgodilo . . . A misel ni hotela od nje. Še bolj živa, strašnejša ji je vstajala pred očmi.

„Kam sedaj?“ Le pred Konrada, svojega moža več ne!

„Taka!“ . . .

Zajokala je tužno — milo.

Prišla je do železniške ograje. Brzovlak vozi na postajo. Obšla jo je grozna misel . . .

„Da, najbolje! Le pred moža več ne! Taka . . .“

Na roki ji je visela torbica . . . Pogledala je vanjo

„Ves ta denar ji je dal Egon.“ . . .

Pograbila jo je in zalučala vse skup v — stran . . .

„Groši — judeževi!“

Vlak je drdral izza ovsinka

POLJIČAN LJUTOIRT:

SVARILO.

Pazi se, Dragica, pazi!
Otrok nedolžen še si,
pa se za tabo že plazi
trop poželjivih očij.

Nič mi ne gledaj za njimi
Vse njih besede sladke
s skritimi mislimi zlimi
nate oprezno preže.

Dragica, bilo bi škoda
tvojih blestečih očes,
temna iz njih bi usoda
zbrisala jasen žar ves.

Tvojo mladost bi za vedno
hladen oskrnil ti strup,
v moje pa srce se bedno
temen naselil obup.

UMRLA JE.

Bil je zaspan, jesenski dan. Počasi in dolgočasno so se plazile sive megle. Semtrtja je potegnil veter, odtrgal tu in tam ovenel list, ga gnal nekaj časa po zraku, potem ga pa pustil pasti na mokra tla.

Lastavice so nas pred par tednov zapustile. Po gojzdovih je bilo tiho in zapuščeno. Glasno so se drle trdoklune kavke in prihajale trumoma v vas.

Sonce se je zaman trudilo, da bi prodrlo goste oblake, iz katerih je pršil droben dež. Zaželel si je človek jasnega neba, a takoj se je zopet začelo temneti in dolgočasnost je bila še večja.

Da mi je hitreje čas minil sem šla okrog domače vasi na sprehod. Steza je peljala mimo pokopališča. Postala sem par sekund in ni mi bilo treba reči pojdi in poglej, kako izgleda na temu vrtu . . . Šla sem —

Videti je bila novo izkopana jama . . .

Zemlja je bila željna použiti, kar je bilo njenega. Med prstjo so bile raztresene kosti; mraz me je tresel, ko sem si pomislila, da bo tudi z menoj enkrat tako.

Zemlja je bila pripravljena, da prejme novo bitje v svoje naročje, katero se je kdaj veselilo, a morda še več trpelo in sreča je zanj, da se odpočije v dolgem večnem spanju . . .

Ukloniti se mora, kogar je bela žena izvolila za svojo žrtev. Ona je pravična in zato ni grozna! Želimo si pravice, počitka in zato je smrt mnogim rešiteljica — jama tisti zaželjeni kraj, kjer ni srčnih bojov, ne telesnega trpljenja. — — Milo so peli zvonovi svojo pesem . . . Daleč doli se je pomikala vrsta ljudi a pred njimi so nosili štirje fantje belo krsto. Kdo je li spal v ozki hišici? Morda stara ženica, katera je bolehalo že več let! Ne! Umrla je mlada deklica — zaspala je za vedno. — — — Za krsto sta stopala oče in mati. Na očetovem obrazu se je brala velika žalost, mati, ah, uboga mati pa je ihtela in jokala, da bi se morala smiliti neobčutnemu kamenju. Večkrat je vzkliknila: „Elica, draga Elica moja! Zakaj si me tako zgodaj zapustila?“ — Žalostno so peli zvonovi, kakor bi čustvovali z ubogo materjo. — Dospeli so na vrt počitka. Položili so okrog krste debele vrvi in jo spustili počasi v jamo. Nato so zagrmel nanjo prve grude. Uboga mati je želela še enkrat videti svoje najdražje na svetu, a ni bilo mogoče. Njen jok je bil zaman. — Ljudje so se razkropili in vsak se je vrnil na svoj dom. Mati, le ta je stala na novem domu svoje ljube hčerke, je ihtela in se ni dala utolažiti.

FELICIJAN:

STAREC IN STARKA.

Starec, osemdesetih let, obraz zarezan, sivi lasje, brada. Nemiren kot otrok.

Starka, blizu devetdesetih, v očeh pokoj, preudarek in razum. Nebo se oblači, soba se mrači; temno postaja. Brezglasna tišina. Ona sedi pri peči, on sloni ob oknu. Nekje spodaj zaškripljejo vrata.

Starka: „Mrači se že in v hiši je ropot; da ni miru! Tako je, tako na stara leta. Človek je nadležen, težko prenaša — — —“

Starec: „Ne toži; mene poglej! Nikomur ne tožim i kaj bi tožil. To smo še tiči. Hoj, pri Damjanu se imamo dobro. Nikogar ne žalimo; nikomur nič škode in tako je prav. Seveda si že vsa nadložna, ker si vedno doma. Le v cerkev in domov; to ni nič vedno doma — — doma — — doma — — —“

Dolg molk. Starcu se zdeha; starka vzdihuje.

Starka: „Hm!“

Starec: „No, kaj?“

Starka: „Umrem kmalu. Pokoplji me in postavi križ . . .“

Starec: „Ampak stara si pa že res . . .“

Starka: „Postavi mi križ, lep, železen križ in napis naj bo na njem: Tu počiva . . . in tako naprej.“

Starec: „Tistega starega bom vzel pod streho; sam ga prebarvam, lep bo. Zakaj bi novega, železnega? Ta stane.“

Starka: „Novega in železnega hočem; pod blazino so goldinarji; dovolj bo in nekaj ti ostane.“

Starec: „Sam bi ga prebarval! Saj ga ne boš videla! Kaj misliš, da ne znam? Oho!“

Starka: „Nov naj bo in železen . . . Zate je še vseeno nekaj.“

Starec: „Ta je lepa, da ne znam. Oh, koliko bo to stalo! Damjan ga ima po štiriindvajset . . . Če ostane trideset . . . toliko in toliko . . . vsak dan pol litra . . . Oh, kako škoda, nov in železen! Proketo si neumna! . . .“

V sobi mesec in pokoj.

Starka (sanja): „Nov in železen . . .“

Starec (pri sebi): „Saj ne boš videla; bomo že naredili . . . O Damjan!“

SMEŠNICE.

Tiskovna pomoča. Na vabilu k plesu se je čitalo: Grde dame vstopnine proste (mesto *garde dame*.)

V nekem časopisu, ko piše, o krasnih vspehih, ki jih je imel neki zrakoplovec.

Konečno je naredil s svojim zrakoplovom krasno oslčico (mesto koneso . . . krasno *osmico*).

Gourmand: A: (vpraša prijatelja). Povej mi zakaj stoji oni človek vsak večer ob tej uri pred prodajalno jestvin, opazujem ga že dolgo.

B: Veš kaj. Ogleduje vsak večer izložbo, da dobi apetit, potem gre večerjat.

Konj — vzgojitelj.

A: „Poglej, poglej barona Picolli, tak bedak, pa tako lepo jezdi.“

B: „To je čisto naravno, v njegovi mladosti so bili edino le konji, ki ga niso pomehkužili“. —

□ □ □ □

Simpatija.

Ana: Minka, ti žaluješ? Kdo ti je pa umrl?

Minka: Nihče, moj ženin je namreč dimnikar.

□

In vendar se vrti.

To je čudno. Zemlja se vendar ne vrti neprenehoma. Proti večeru vsaj tega opazil nisem, sedaj sem pa o tem trdno prepričan. Smešno, da niso prišli na to učenjaki že prej. Vrti se, vrti ...

Pri ženitnem posredovalcu.

Gospod: Moja nevesta mora biti lepa, izobražena in bogata.

Posredovalec: Če tako najdem, se, oženim rajši sam!

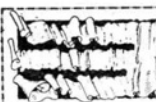
□

Trd jezik.

Ona: „In človek naj se ne jezi? Vedno ko prideš domov imaš trd jezik!“

On: „Imaš prav, stara, takega bi mogla imeti ti.“

UGANKE

12. Tajinstveni napis.

Josip Tavčar, Kranj.

**Izm ALE gara
ST ev ELI ko!**

13. Vprašanje.

Ivan Kodrič, Gorica.

Katero uro dobi vsakdo za-
stoj?

Rešitve ugank v 2. in 3. številu. 5. To tele ni od te — le krave. 6. Gospod je imel 190 kron. 8. Drava, krava, tra a. 9. Tone je imel 7, Jože 5 ovac. 10. Nadučiteljica. 11. Ako te kedaj v življenju sreča nesreča, upaj, da te sreča zopet sreča!

LISTNICA UREDNIŠTVA

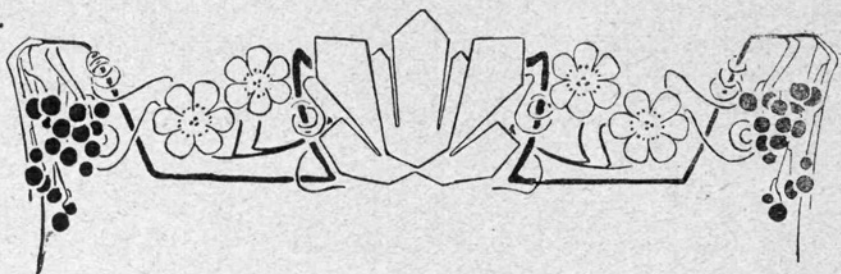

Naročna, reklamacije, pritožbe, rešitve ugank i. t. d. naj se pošiljajo naravnost na Vydrovo tovarno hranil v Pragi VIII., rokopisi pa na Zofko Kveder-Jelovsek v Zagrebu, Ilica 20.

Joso. Jako se čudim, da mi ravno Vi, — jurist — pošiljate „Moderno bajko.“ Saj je plagijat juridična zadeva. fatalno juridična . . . Vaša „Moderna bajka“ je stara indijska bajka in Vi ste jo samo malo skrajšali, obrezali in pripeli na njo par svojih sentenc, ki so morda ravno tako izvirne, kakor je okostje. — Plagijatstvo je prišlo pri nas nekako v modo. Prvega, ki ga zopet zalotim, ga pribijem s celim imenom.

Cvetan: Vaši polnočni duhovi so že zdavnaj iz mode in zato so našli neslavno smrt v uredniškem košu. **Nada.** Način pripovedovanja je prav živahen in prikupen, vendar je cela dogodbica prešibka za tiskarsko črnilo. Pošljite kaj družega! **Novak:** Vaš „Mirozov“ je neusmiljeno sentimental. Vsak je že slišal trobiti ob devetih zvečer vojaka v vojašnici, ampak samo Vam se glasijo ti zvoki „milo, tožno in turobno.“ Vojaki jih pozdravljajo s kletvicami in — dirkami; vse skupaj pa napravi na ožovalce prej komičen, kakor žalosten utis. **Savinska.** Sapristi, — torej že tudi pri naših dijakinjah — petošolska ljubezen! Le ne tako tragično! Pošljite kaj družega. **G-h.** V vsaki pesnici kakšna banalna disonanca, da jo ni moči priobčiti. Napišite kaj v prozi. **Veselko.** Oho, oho! Prezgodaj ste začeli. Dandanes že abecedarji pejejo o „pretekli mladosti.“ Tako se pa še vendar ne muči. **Luco** ne bom natisnila. Tudi „resničen dogodek“ mora biti opisan zanimivo in umetniško. **Krški.** Polno miznico imam samih pesmij. Vaših ne morem objaviti. Ako mislite, da se Vam godi krivica, pošljite jih kakemu drugemu uredništvu. **Stephanos.** Prav lepo začnate a namesto, da bi nadaljevali opis originalnega osemdesetletnega starca, pripovedujete nekovo jokavo in neverjetno zaljubljeno historijo. **Tinka.** tudi te Sherlock Holmesijade so že iz mode. **Sara.** Pišite kaj družega, realnejšega, ne take nezdrave, afektirane sanjarije! **Vipavčan.** Najbrž prvi poskus, ki pa precej obeta. Samo tega ne pozabite, da brez vaje ni mojstra. **S. R. Nič.** **Poljičan.** Eno sem sprejela. — Pesmij ne vračam, tudi kratkih črtic ne in pa sestavkov, ki so očitno vstvarjeni le za — koš.

Vsebina: IVAN LAH: Procesija. — FRANJO NEUBAUER: Pesmi ruski upornikov. — ELVIRA DOLINAR: Mimica in sestrine igračke. — LUČA KRT: Gramofon. — J. WASTL: Mi vozniki. — A. B.: Zimska pesem. — VINKO Z: Oslovska senca. — LEA FATUR: Ko pokliče smrt. — P. RIVERAIN: Pozdrav juga. — MARTIN LEOP. GROBELNIK: Greh. — POLJIČAN LJUTOIRT: Svarilo. — FRANICA: Umrla je. — FELIČIJAN: Starec in starica. — Smešnice. — Uganke.

INŽ. E. ŠVORČIK:

„ŽEGNANJE“.

Po stopnjicah, ki vodijo k steklenim vratom, je stopal novoporočeni par.

Mlada vitka gospa hiti prva — v tem pa že pridruživita v predsobi dve dekliški postavi Emica in Milka in hitila gostom naproti. Začelo se je pozdravljanje, objemanje in poljubovanje tja do odprtih kuhinjskih vrat, iz katerih so prihajale prijetne dišave raznovrstnih in vsemogočih jedil. Prikazala se je gospa, hišna gospodinja in „Marica!“ — „Tetica!“ in vnovič so se začeli poljubovati.

Ni bilo še konca. Pri odprtih stranskih vratih se je pojavila zopet druga dama „Anica!“ „Marica!“ in zopet objemanje in poljubovanje, da je bilo veselje!

Nato je odprla hišna gospodinja duri jedilne sobe in zaklicala:

„Franjo, — pojdi no sem, hitro — no torej! — ...“, in iz jedilne sobe, kjer je družba gospodov sedela za mizami, pride hišni gospodar s smejočim obrazom in z neločljivo pipo v roki ter prisrčno pozdravlja prišlece. —

Bilo je to v krasnem dopoldnevu meseca prosinca, ob času žeganja! Žeganje v prosincu! Kdo je že kedaj slišal — o žeganju v prosincu — bilo je — namreč „preloženo.“ —

V kuhinji, kamor se je navlekla mladina, vlada božja previdnost! Vsak se prizadeva, pomaga in dela napotjo.

Otokar, ki je našel nekje v miznici kuharsko knjigo, čita resno: „... razsekljaj na drobno desko za meso in ...“ v tem trenutku mu nežna sila iztrga iz rok „kuharico“ in že so se vsule nanj iz vseh strani kakor ose — in ga junaško izgnale iz kuhinje.

„Naj le beži osramočen!“ pravi Milka, ki je v hudem boju zardela in ga še enkrat sunila v hrbet.

Družba gospodov, ki je sedela v zakurjeni sobi za dolgo mizo, se ni brigala za krik in vik, ki je prihajal iz kuhinje. Tako so bili uglobljeni v svoje karte. Videli niso ne na desno — ne na levo ter z največjo napetostjo sledili igri. Pa kadar igrata „imenitni gospod“, kajne, da se mora človek jeziti! Vedno dobiva — vedno le on! Samo posmehuje se. Je vesel, da mu nihče ne more do živega“ ... in mirno na-

daljuje igro. Gostitelj bi rad imel „da bi vendar že enkrat padel“, toda „tata“ igra — igra mirno dalje, karte mu padajo kakor vedno — kajne, da je za jeziti!

Med tem se gostje množijo.

Novi gostje — in tudi mladi poročenci. Komaj sta se oprostila navala pozdravlajočih — pa sta jo že mahnila v kuhinjo. Gospodinja se zastonj trudi z ljubeznjivim prigovarjanjem zabraniti jima vstop, češ, da že ni več prostora v kuhinji, zaman pojasnjujejo tudi marljive kuharice — pomagalki, da že same nimajo tu kaj delati — gospod inženir pa že tolče sneg iz beljakov, s katerim se bodo polnile slaščice. Vneto sta ga podpirala pri tem delu dva fantka, ki sta v kuhinji le nadloga in strah.

Končno je bilo poldne. Družba prisede k nekonečno dolgi mizi. Starejši očetje so zasedli gornji konec, mladina se je pa zbrala na drugem koncu in k njej sta se pridružila oba novoporočena parčka.

In sedaj ena skleda z desne, druga z leve, zopet z leve in zopet z desne strani, kakor za stavo! No, vsaj je žeganje!

Mladi gospe, obe ljubeznjivi, razkošni, si smehljaje pripovednjeta domače vsakdanjosti in zaupnosti, kako že znajo ravnati s svojimi možmi!

„Ne zahaja več v gostilno?“ Pojdi, pojdi — Marica, veš, to Ti pa ne verujem — to ni mogoče!“

„No, v resnici Rožica.“

„Ne hodi več tja — sam namreč — razumeš? Sedaj hodi z menoj — veš, hodiva skupno!“

„In midva tudi!“

In že sta krivile smeha.

„Torej vidiš — pa si se hvalila, da ga predrugačiš, da Te bo ubogal — ubogaš ga pa Ti!“

In zopet sta se spustile v ha-ha-ha.

„A predrugačila sem ga pa le — in vidiš, bil je to čudež! Verjameš, da ni nikdar pil kave, da jo ni hotel za celi svet, češ, da je to le za ženske — in še zasmehoval me je. In po poroki ravno tako — ne in ne, ni je hotel niti poskusiti! Pa čudež. Poslušaj Rožica, nekoč sem skuhala zjutraj „Vydrovko“ veš — in spil jo je — nič ni rekel — drugi dan jo je zopet spil — in zopet nič — tretji dan pa vpraša: „Marica, kje si to dobila — kaj mi pravzaprav kuhaš?“ „No, „Vydrovko!“ To — le naj bo „Vydrovka“ — iz žita? To vendar ni mogoče — pokaži!“ Od tega časa mu kuham samo „Vydrovko“ in sedaj jo hoče imeti tudi popoldne! In vidiš, obema ugaja: popoldne „Vydrovko“, zvečer pa v gostilno. Veš, drugače s temi možmi ne gre — malo se jim mora popustiti — potem nas bodo hoteli nositi kar v naročju! Slišiš Milka, prinesi to dobro „Vydrovko!“

ZA GOSPODARJE IN GOSPODINJE

Seno, na dobrih, solnčnih in suhih travnikih nakošeno, je potrebno in kaj izdatno krmivo za mlada teleta. Tako seno jako podpira rast in moč kosti. Teletam se daje takoj, kadar znajo žvečiti hrano. Četrtnim teličkom dajte $1-1\frac{1}{2}$ kg takega sena na dan in potem polagoma več, tako da dobi enoletno tele že 4 kg sena na dan.

*

Tla v kurnikih posipavajte pridno s pepelom, s tem obranite svojo perjad pred ušmi in drugo golaznijo.

*

S tako imenovanimi „domaćimi zdravili“, je treba prav previdno ravnati, ker večkrat več škodijo, kakor koristijo. Na kmetih zdravijo skoro vsako rano z arniko, večkrat pa tudi s soljo in jesihom, ki le brez potrebe povečuje bolečine, koristi pa prav čisto nič. Rana nič prej ne zaceli, nasprotno, nova koža težje in mnogo poznejše naraste, kakor če se pusti rana z arniko in takimi ostrimi rečmi pri miru. Enako nespametno je posipati rano s prahom in obkladati jo s pajčevino. Če se vrežeš, ali udariš, operi rano s čisto vodo — nikakor pa ne namakaj rane brez konca in kraja v vodi, — in povezi s popolnoma čisto obvezo. Za opekline, če je koža le rdeča in pekoča in ne še razpokana, je dobro olje — ali mast spoh, samo ne sme biti stara in žoltava. Najboljši je vazelin. Pri vnetih očeh devlje ljudstvo v mleku namočen kruh na oči, izpira jih s kamilčnim čajem, včasih celo — s scalnico. Seveda je tako packanje ne le gnusno, ampak tudi zelo škodljivo in očem naravnost nevarno. Zajčje salo, podlaščina mast in druge take skrivnostne žavbe, ki jih lahko verni ljudje za drag denar kupujejo pri konjederkah in raznih pretkanih babah, so čisto brez vsake moči in cene.

*

V nekterik časopisih je bila objavljena pred kratkim časom prav zanimiva statistika, koliko odstotkov prebivalstva živi v posameznih državah od poljedelstva. Na Angležkem n. pr. peča se samo 17 ljudi od 100 z poljedelstvom, v Belgiji 21·7, v Nemčiji 35·5, na Danskem 38, v Zveznih državah Amerike 46, na Japonskem 50·2, na Avstrijskem 55·0, v Italiji 60 in na Ruskem 70·3.

*

Naše kmetice se še mnogo premalo pečajo z peradogojstvom. Če je prostrano dvorišče in precejšen vrt pri hiši, zasluži lahko gospodinja z razmerno majhnim trudom lepe denarce od svojih kokošij in piščet. Iz naše države se sicer vsako leto izvozi na milijone jajec po celem svetu, največ na Angležko in v Nemčijo a lahko bi se jih še več, posebno iz naših krajev. Leta 1907 je stržila naša država 123 milijonov 600.000 kron za jajca. Res

je, da je tudi uvoz jajec iz Srbije, Rumunske itd. k nam precej visok, plačali smo za nje namreč nič manj kakor 48 milijonov 200.000 kron, toda vseeno je prišlo še čistih 75 milijonov 400.000 kron denarja v našo državo za izvoz jajec. Vsekakor lepe in zapeljive številke!

*

Madeže očistiš iz žameta najlaglje s krpico flanela, ki si ga namočila v petrolej. Drgni tako dolgo, dokler madeži ne izginejo.

*

Pušenje tobaka nima le škodljivih učinkov na pljuča, tudi prebava znatno trpi in skoro vsak kadilec ima slab, občutljiv in pokvarjen želodec. Nekteri ljudje priporočajo takim nepoboljšljivim kadilcem redno zavživanje medu. Med baje zmanjšuje škodljivost tobaka, osobito, kar se želodca tiče. Ker je med sploh zelo zdrava požitnina, govoto tudi kadilcem ne bo v škodo.

*

Sladkega krompirja nihče rad ne je. Gospodinje mislijo, da prihaja ta neprijeten, sladki okus od tega, ker je krompir zmrznil, ampak to ne odgovarja resnici. Če je krompir spravljen v zatohlem, nikoli prezračenem prostoru, v temni in vlažni kleti, gotovo dobi sladki okus, ki se pa izgubi, če se pusti krompir ležati nekaj dni na solnčnem in zračnem prostoru. Klet, ki ima 5 do 10° C topline je najboljša shramba za krompir. V nižji temperaturi (pri 3° pod ničlo) krompir zmrzne in ni več za rabo, pri višji pa (nad 10°) rad poganja, kar je okusu in zdravju škodljivo. Voden krompir lahko popraviš, če ga deneš par dni pred kuhanjem v posodo s suhim peskom, da se nepotrebna voda izpuhti.

Pripravno steklenico

za Vydrovo žitno kavo priporočamo vsem svojim gg. odjemalcem. Ima zabrušen zamašek, tako da se v nji kava v doglednem času sploh ne izdiši. Gre vanjo skoro cela poštna pošiljatev, ker drži 8 litrov.

To steklenico dajemo za tovarniško ceno: **2 K 20 v**, zabojček 48 v, poštino pa plačamo tukaj in si jo zaračunamo.

Polne steklenice ni mogoče pošiljati, ker bi se razbila.

Izdajatelj in za uredništvo odgovoren: F. Vydra v Pragi VIII.
Tisk firmc Zdeněk Binko v Pragi II., Vodičkova 22.

Priznanja o Vydrovih juhinih konzervah.

P. T.

Jarosl. Hanákova, soproga bančnega uradnika na Kralj. Vinogradeh, Slezská ul. 1340. Izvršujoč prijetno dolžnost, Vam kot stara odjemalka naznanjam, da so juhine koserve v resnici izvrsten izdelek. Pridno jih kupujemo v Vaši zalogi na Ferdinandovi cesti.

France Kalous, v tovarni g. Reinelta, Kunčice, Kyšperk. Vaše juhine koserve so me s svojim izvrstnim ukusom kar presenetile; to bi bilo nadomestilo za komisno vojaško juho, ki ostane navadno v skladiči.

France Kalvoda, v tovarni g. Deutscha, Vorly 266, Dvůr Král. n. L. Ko smo poskusili Vaše juhine koserve moramo priznati, da so te najboljše izmed vseh, kar jih poznamo. Zlasti gobova, rezančna in grahova so nam ugajale, zato nam pošljite zopet kar v najkrajšem 4 škatlje, ki jih obenem naročam. Vašim izdelkom pa iz srca kličemo „mnogaja ljeta.“

Ivan Kamelander, nadučitelj, Tučín, Přerov, Morava. Koserve to nam pošle in težko jih pogrešamo. Vaše juhe so izvrstne in za nas deželane neobhodno potrebne. Kdor ne verjame, naj jih poskusi!

Mina Kodytkova, žena kmetovalca, Kunvald na Češkem. Prosim, blagovolite mi poslati Vaše izvrstne juhine koserve in sicer: 25 porcij gobove in 25 rezančne. Vsem nam tako ugajajo, da druge juhe nočemo uživati.

Adolf Kriegerl, črevljar, Hoření Hamr št. 282. Vaše juhine koserve so se zelo obnesle tako po svoji vrednosti, kakor po okusu in pripravljanju. Priporočam jih pri vsaki priložnosti in prosim, da mi jih pošljete 5 škatelj in sicer: 1 gobovo, 1 lečno in 3 škatlje raznih vrst.

Josip Lukeš, asistent pri regulaciji Bečve, Týn, Lipník n. Bečvo, Morava. Vaše juhine koserve nam zelo prijajo, posebno gobova vsem ugaja. Naročene izvolite poslati kar v najkrajšem.

Josip Nový, višji sprevodnik c. kr. drž. žel., Plzen, Božkovská ul. 636. Kolekcijo Vaših izbornih juhinih konserv sem sprejel. Njih izvrstna kakovost me je presenetila. Zato vsakemu lahko toplo priporočam. Vaše juhe, ki so najcenejše in kar se tiče okusa nadkriljujejo vse druge vrste. V kratkem jih zopet naročim zase in za svoje kolege.

Marija Nyzerova, por. babica, Tanvald-Šumberk. Vaše juhine koserve so izborne. Izvolite nam zopet poslati 50 porcij grahovih, 25 riževih, 25 gobovih in 25 porcij rezančnih konserv.

France Pixá, oskrbnik, Křenovice, Dubné. Uljudno prosim za pošiljatev 4 gobovih konserv za K 6—. So izvrstnega okusa in povsod se jih zaslužno hvali.

Škat. Vrstna blága. Cena. Skupaj

Škat.	Vrstna blága	Cena		Skupaj	
		K	b	K	b
	„Výdrovke“ žitne kave.	4	50		
	Otroške moke	2	40		
	Steklenico za 1 kg otroške moke	—	80		
	Juhnih konzerv, mešanih v posameznih porcijah	1	50		
	Juhnih konzerv: gobove, grahove, lečne, rezančne in rižove à 3/4 škatlja	1	50		
	Juhnega prídátka 1/4 kg steklen.	1	60		
	Oblatov maslenih škt. 25 kosov	2	—		
	„Destin“ „40“	2	—		
	„Dessert“ „50“	3	—		
	Šumečih bonbonov „Ambo“ škt. 50 kosov	2	—		
	„S sidrom“ škt. 50 kosov	2	—		
	Buhtina, steklenica 1/4 kg	1	—		
	Malinovega groga, steklenica	2	—		
	Gorčice franc. (mlete) 1/4 kg stekl.	—	80		
	„kremž. (zrnate) „ „	—	80		
	„Julepa“ jabolčnega 1/2 l stekl.	—	40		
	„robidničega ali	—	60		
	„borovničevega, stekl.	—	60		
	Skupaj ...				

„Výdrovke“ pošiljamo popolnoma posebej in vedno franko. Ostale izdelke pošiljamo franko le, ako presega račun K 6—. „Julepa“ pošiljamo le po železnici, 50 steklenic že franko.

Cenik:

- Vydrova žitna kava poslana posebej v platnenih vrečicah poštnine prosta 5 kg. K 4:50
 - Otroška moka v zavitkih 1 kg. 2:40
 - Juhine konzerve (grahova, goba, va, lečna, riževa in rezančna) v škatlji s 25 porcijami 1:50
 - Juhini pridatek, stekl. 1/4 kg. 1:60
 - Sumeči bonboni „Ambo“ in tudi s „sidrom“ zavitek 50 kmd. 1:—
 - Malinovi grog 1:—
 - Oblati „Desert delikat“ zavitek s 50 komadi 3:—
 - Oblati „Destin“ zavitek s 40 kmd. 2:—
 - Masleni oblati zavitek s 25 kmd. 2:—
 - Buhtin“ v 1/4 kilogr. stekleničah. 1:—
 - Gorčica po franc. in kremžkem načinu po 1/4 kg. po —80
 - „Julep“, obsirnejše na platnicah!
- Vydrova tovarna hranil,
Praga VIII.**

Ta list se ne more pošiljati kot tiskovina. Blagovolite prilepiti vedno znamko za **5 vinarjev.**

Naročnik:

Ime: -----

Stan: -----

Kraj: -----

Pošta: -----

Železniška postaja: -----

Datum: -----

Naznanilo: -----

Vydrova tovarna hranil

Praga VIII.